

Стенографски дневник

НА

33. заседание

Четвъртък, 14 януари 1943 г.

Открито в 17 ч.

Председателствувал подпредседателят Димитър Пешев

Секретар: Атанас Цветков.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		М-р П. Габровски	721, 724
Отпуски	711	И. В. Петров	723
Законопроекти	711	6) Главна дирекция на народното здраве. (Приемане)	724
Дневен ред:		2. Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. (Приемане)	729
Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите през 1943 бюджетна година по:		Говорил: Н. Мушанов	731
1. Министерството на вътрешните работи и народното здраве:		Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за приходите на държавата за 1943 бюджетна година. (Приемане)	731
а) администрация и полиция. (Приемане)		Закон за бюджета на държавата за 1943 бюджетна година. (Втор четене)	735
Говорили: П. Стайнов	711, 717, 720, 722	Дневен ред за следващото заседание	736
С. Янев	713		
Н. Мушанов	714		
Петко Кършев	715		
Докл. С. Георгиев	719		
Т. Кожухаров	719		

Председателствувал Димитър Пешев: (Звъни) Присъствуват нужният брой народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват народните представители: Александър Цанков, Борис Попов, Георги Свинов, д-р Георги Рафаилов, Гето Кръстев, Данаил Жечев, Димитър Икономов, Дичо Тодоров, Еким Екимов, д-р Иван Бешков, Иван п. Константинов, инж.-арх. Иван Гърков, Игнат Хайдудов, Илия Славков, Матю Иванов, д-р Никола Сакаров, Петко Кършев, Петър Грънчаров, Петър Думанов, Рашко Атанасов и Стоян Никифоров)

Има да ви направя, г-да народни представители, следните съобщения:

Разрешен е отпуск на следните г-да народни представители: Александър Цанков — 2 дена, Георги Тодоров — 1 ден, Данаил Жечев — 4 дни, д-р Иван Бешков — 2 дена, д-р Никола Сакаров — 5 дни, Филип Махмудиев — 1 ден.

Постъпили са:

От министър-председателя — законопроект за изменение и допълнение на наредбата за професионалните сдружения на държавните служители.

От Министерството на вътрешните работи и народното здраве — законопроект за изменение и допълнение на закона за финансово облекчение и заздравяване на общините.

От Министерството на финансите — законопроект за бюджета и бюджетопроектът на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1943 бюджетна година.

Раздадени са на г-да народните представители и ще бъдат поставени на дневен ред.

Минаваме на дневния ред. Точка първа:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1943 бюджетна година по Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция.

Има думата народният представители г-н Димитър Андреев.

Обаждат се: Няма го.

Председателствувал Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Иван Гърков.

Обаждат се: Няма го.

Председателствувал Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (От трибуната) Г-да! Преди известно време при разискването на тронното слово г-н Габровски, министърът на вътрешните работи, заяви тук пред нас — цитирам го според стенографския дневник: „Дълг на вътрешната политика е да запази реда, сигурността и спокойствието на страната.“ Това в същност, г-да, е и определението, което доктрината на административното право дава за полицията. Но аз считам, че Министерството на вътрешните работи

е нещо повече, по-широко понятие, отколкото понятието „полиция“, и че министърът г-н Габровски има по-голяма, по-широка амбиция, отколкото да бъде само министър на полицията. Това личи впрочем и от други едни изявления, които намираме в неговата реч по тронното слово, гдето той направи един позив към ония „общественици — пак цитирам — и държавници, които по идеологични или по други причини стоят настрана и не приобщават своите сили за разрешаване на поставените в момента задачи, а пазят своите сили за утрешния ден. Идеологията на режима — продължава г-н министър Габровски — е същата, каквато е очертана досега.“

Г-да! С това г-н министър Габровски постави две важни задачи за вътрешната политика на държавата. Първо, той говори за една идеология на режима и, второ, той поставя една задача: разширение на базата, върху която се опира днешното правителство. С оглед именно на това и г-н Габровски направи един позив към обществените и държавниците да се приобщат към режима.

Да видим защо този позив на г-н министъра на вътрешните работи не биде послушан.

Един народен представител: Защо да не е послушан?

Петко Стайнов: Въобще, г-да, аз искам пред вас и заедно с вас да потърся причините, поради които нито обществените и държавниците, за които говори г-н Габровски, нито интелгенцията в столицата, за която говори във Военния клуб г-н министър-председателят, нито селските маси поискаха открито и явно да застанат зад г-н Филев, министър-председателя, ясно и открито да поемат защитата на неговия режим. (Възбуждения) Г-н Филев ето вече три години управлява не като водач, да кажем, но възглавява едно правителство, и той навлиза в четвъртата година откакто управлява — и трябва да признаем — с една завидна упоритост и една безспорно честна дейност. Въпреки това обаче нека се попитаме: успяха ли г-н министър-председателят Филев и неговите другари да очертаят един политически режим, каквито политически режими има в ред други страни?

Г-да! Аз поставям въпроса за режима, смятайки, че XXV Народно събрание, преди да се разотиде — вече сме във втората половина на нашия мандат, към неговия край — трябва да бъдем наясно по него, защото утре пред избирателите, пред които ще се представят кандидатите за народни представители, този въпрос — какъв е режимът на г-на Филова и какво политическо очертание представлява този режим — ще бъде поставен.

Александър Гатев: Той е очертан, бе.

Петко Стайнов: Днешното упразднение или — както обичате да го казвате — безпартийният режим, страда, според мене, г-да, от два основни недъга: липсва му оформена политическа идеология и липсва му една организирана обществена опора всред народните маси. Аз ще се спра сега най-напред на първата основна слабост — липсата на очертана политическа идеология.

В своята реч във Военния клуб пред чиновници, владици, офицери и голяма част от народните представители г-н Филев се опита

да представи идеологията на своя така наречен безпартиен режим. Подобен опит в по-скромни размери направи и г-н министърът на вътрешните работи в своята реч по тронното слово. В същност обаче какво направи пред вас и пред другите във Военния клуб г-н министър-председателят? Той е развил 18-те точки от своята декларация от 12 април, четена по радиото. Министър-председателят, развивайки 18-те точки на правителствената декларация от 12 април, е счел, че оформява някаква идеология на един режим, когато в същност той само е очертал една програма за управлението на едно правителство.

Трябва веднага да кажа, че въобще, както г-н Филев, така и г-н Габровски правят смешение между режим и правителство, между програма за управление на едно правителство и идеология, оформена политическа идеология на един политически режим.

Ако прочетете още веднаж — ако имате това свободно време — тези 18 точки в тази декларация на правителството от 12 април, казана пред радиото, ще видите, че във Военния клуб, вън от казаните няколко общи фрази, министър-председателят се е заловил точка по точка най-подробно да развива тези 18 точки от програмата на новото правителство на г-н Богдан Филев.

В същност програмата от 12 април не е нищо друго, освен онова, което ние едно време наричахме платформа за избори. Тя има същия вид и характер, както „платформите за избори или изобщо програмите на новите правителства“. Ако нас ни поставите на това място, ако ни изберете, ще направим това и това. Това е казал в своите 18 точки и г-н Богдан Филев.

Г-да! Идеологията на един особен режим ли е например точка I от тази програма, развита пред вас във Военния клуб? В точка I е казано: „Обединение на всички национални сили около върховния вожд на страната, Негово Величество Царя.“ Г-да! Това не е никакъв идеологически лозунг. Това не е нищо ново. Това е един факт, който е очертан в самата конституция. В чл. 5 на конституцията е казано, че върховен вожд, глава на българската държава е царят. Всички ние, гражданите на тази страна, които милем за държавата, естествено не отсегаме, не от вчера, не от завчера, а още от освобождението на България, откогато имаме конституция, считаме, че трябва да бъдем сплотени около царя. Щом държим да имаме силна държава, ще се сплотим около царя да пазим тази държава. Какво очертание на нова идеология, на един нов режим има в тази стара и добре позната истина?

Министър Петър Габровски: 18-те ли точки ще разглеждаме сега?

Петко Стайнов: В точка II е казано: „Поддържане в България на силна и добре въоръжена армия.“ И това ли е точка от някаква нова идеология: силна и добре въоръжена армия! Има ли програма на правителство в България от 64 години насам, откак съществува третото българско царство, в която да не е казано: искаме силна и добре въоръжена войска? Това не е идеологичен принцип, това е само една възпираща нужда за всекидневно управление, особено на една държава каквато е България. Това е един израз на програмата за управление; да се намерят средства, за да може да се доставят оръжия и да могат да се подготвят кадри, които да послужат за отбраната на страната. Даква нова идеология има в тази втора точка?

Ако проследите, г-да, и всички останали точки, една по една, ще видите, че вън от няколко общи фрази, върху които аз ще се върна, в същност тук се касае само за една програма за управление, а не за някаква нова идеология. Има например отделни точки в тази декларация, които се отнасят до грижи за земеделието, грижи за чиновническия и работническия труд, мерки за преследване прекомерните печалби и спекулата, премахване на безработицата, разширение на железопътната и шосейна мрежа, благоустройство на селата и пр. — това нова идеология ли е? Или са нова идеология конкретните мерки за дунавското и морското корабоплаване?

Ще разгледам след малко някои общи фрази, които често се употребяват: социална справедливост, трудът да се национализира, да не се използват облаги от властта и пр. и пр.

Изложението с тези 18 точки, от които винаги бяха по-главните, казах, че не представляват идеология на един нов режим. Сравнете 18-те точки от програмата на г-н Филев с идеологията и доктрината например на Хитлер, развита в неговото съчинение „Mein Kampf“. Той очертава цялата доктрина, една система за управление на държавата. А заедно с него и близки поддръжници, правоведа, видни юристи, като Карл Шмидт, Хьон, Кьолройтер, и особено Розенберг, развиха, разработиха основните положения на тази система на Хитлера в една стройна националсоциалистическа правна доктрина. Виждаме ли нещо подобно у нас? (Възвращения)

Мусолини написа един трактат за идеологията на фашисткия режим, който се напечата в Enciclopedia Italiana. Това е една система за управление на новата италианска държава, която се разработи от бележити юристи, като Ло-Верде, Роко, Ботай, Костаманя и др., които очертаха цяла система за управление, за един нов режим.

Вземете доктрините, развити в съчиненията на Ленин, а напоследък — има и български превод — на Салазар, и ги сравнете. Там виждате също доктрина за устройството на една нова държава, за един нов режим и пр.

Димитър Марчев: И в „Mein Kampf“ се говори за правене на пътища. Искат се нови автомобилни пътища.

Петко Стайнов: Там виждате начертана една стройна система за управление, а вие говорите за благоустройство, за правене на железници, за увеличаване на шосейната мрежа, за дунавски и морски пристанища и това го наричате идеология на новата държава!

Изобщо това, което е направил г-н Филев, наистина с много голямо старание и с много голяма, бих казал, упоритост, е добро намерение, но то е само програма на едно правителство, а не идеология на един режим. Изобщо трябва да се прави разлика между програма на правителство и идеология на режим, между правителство и режим. Правителството е нещо по-ограничено. То е само един нов „тим“, един нов състав от хора, които си поставят за задача да осъществят конкретни положения в рамките на един режим. Понятието „политически режим“ е по-широко. То е свързано вече не с определени лица, не с една програма за конкретно управление, а е свързано с една нова идеология, с едно съчетаване на цяла система, на обособяване на новата държава, с разкриване на нови фактори, нови идеи, на нови основни положения, които да очертаят една нова държава.

Ето тези две неща г-н Филев меси, когато говори за някаква нова идеология, която бил начертал пред вас във Военния клуб. Г-да! Аз считам, че нова идеология, нов, особен политически режим г-н Филев не е начертал. Няма нов режим и нова идеология на г-н Филев, а има само едно правителство на г-н Филев, една администрация.

В същност опитът на г-н Филев, а заедно с него и на г-н Габровски, да ни представят нова идеология за един нов режим, се изрази главно в няколко отрицания. Ако погледнете и се взрете повнимателно в речите, които г-н Филев е произнесъл, даже до известна степен в произнесените речи на г-н Габровски, в които се опитват да очертаят една идеология на някакъв режим, ще видите да ни казват какво не искат, какво отричат, но не какво се иска и какво ни представят като конструктивна система.

Г-да! Те ни казваха, че не искат водач, че не искат политически партии. Ето две отрицания, чрез които те се мъчат да очертаят политическата идеология на един нов политически режим. В първия случай те не искат водач и се отбавяват срещу легионерите и срещу техния водач генерал Луков; боят се с него, като изтъкват една погрешна от конституционна гледна точка теория, че царят бил водач, та нямало място за други водачи. Аз имах случай преди 10 дни да развия тук най-подробно тази идея, че царят не е водач. Царят е цар, той трябва да бъде цар и нищо повече; не бива и не може да бъде политически водач на един временен режим. Режимът са временни, те си отиват, а царят, който олицетворява държавата, си остава. Аз изтъкнах, че в Италия има крал, но има и дуче — водач. Никой не нарича краля дуче. Той не е дуче, той е крал, както нашият цар е цар, а не водач.

От друга страна в тези речи има втори случай на очертаване идеология чрез отричане — отричане на политическите партии. Срещу политическите партии, както знаете, управлението си служи с закона за разтуряне на политическите партии, с цензурата, с забраната на политически събрания, с интернирванията. Но това не е нова идеология, това са полицейски мерки, това е една практика, ако щете, на насилие в много отношения, но не и някаква нова идеология.

Ние ги знаем много добре тия полицейски мерки още от освобождението на България. Като разтурихте политическите партии, с какво ги заместихте, с каква организирана сила?

Така че, г-да, не може да се очертае идеологията на един режим, политическата идеология на една нова държава, на нова държавна система само чрез отрицания. Не е толкова важно какво не щете, а по-важно е какво искате.

Важно е, значи, за да имаме нов политически режим, да имаме нова положителна идеология, а с това и конструктивно да очертаем основните положения — това, което се казва идеология на един нов режим, на една нова система за управление.

Като опит за такава идеологическа конструкция нам са дадени наистина една-две общи фрази в речите на г-н Филев и на неговия другар г-н Габровски. Но това са стари фрази, познати, които приличат на един брадясал виц, остарял анекдот. Ние ги знаем тия фрази. Така например не е ново разбиране, не е никаква идеология твърдението в речите на г-н Филев, заимствувано по-късно от г-н Габровски в неговата реч: „Ние искаме една мощна и социално справедлива национална българска държава“. Та, г-да, кой режим от 64 години насам, кое правителство, което е управлявало България преди г-н Филев, не е изтъквало тая идея? Всички членове на миналите правителства, ако са живи, са готови да приподпишат тая идеология в тая точка. Къде е конструктивната отлика по тая точка, за да можем да кажем: да, ето това е един нов политически режим. Това е старо нещо, от 64 години; ние всички го твърдим това — и тези, които са били преди нас, и тези, които са сега. Къде са правните разработвания от юристи, от учени на тезисите на новата идеология, възвестена от г-н Филев, за да видим очертана правната доктрина на новия режим? Къде е това? Има наистина някакви малки книжлета, издадени от Дирекцията на националната пропаганда, от лица, които са съвсем некомпетентни в тая работа и които предвкват до омръзване стари приказки против политическите партии и техния водачи, против тези партии, които все пак създадоха културното ниво на нашата държава, защото те създадоха политическите режими в тая страна.

Димитър Марчев: Тъй, както Вие предвкват с години едно и също.

Петко Стайнов: Това ще го отрекат някои платени кречетала и политически слепци, но няма да го отрече никой, който знае политическата история, който знае положението на България след освобождението, когато ние имахме един ратайски народ, една овчарска държава, която не може да се сравни с онова, което тия режими, които са управлявали страната до 1934 г., са направили — една модерна и мощна България.

Председателствуващ Димитър Пешев: (Звъни) Моля, свършете!

Петко Стайнов: Свършвам, г-н председателю. — Така че нова идеология и досега не ни е представена от г-н Филов като схема за една доктрина, като очертание на една нова държава, нито пък е разработена от някои държавоведи и юристи, като едно ново право, правото на безпартийната държава и безпартийния режим.

Дано, г-да — и аз с това завършвам — дано до новите избори г-н Филов или евентуалният му наследник (Веселост) има време да приготви и очертае тая нова идеологична система, за да може да я представи пред българския народ и дано се даде възможност на българския народ, като знае тая система...

Един народен представител: Колко пъти ще го казвате това?

Петко Стайнов: ... най-подробно изложена, свободно да се произнесе по тая идеология на така наречения безпартийен режим. По втория въпрос надявам се да мога да се изкажа след малко.

Министър Петър Габровски: Пазете се от народняците.

Председателствуващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Сотир Янев.

Сотир Янев: (От трибуната) Г-да народни представители! Нямах намерение да вземам думата по бюджетопроекта на Министерството на вътрешните работи, но, както всеки път се е случвало, нашият колега г-н Петко Стайнов, когато се яви на трибуната, винаги повдига известни въпроси, които ни задължават да се върнем върху някои стари теми, които той често пъти повтаря.

Г-н Петко Стайнов упреква правителството на Филов, естествено и Парламента, който поддържа това правителство, че в течение на три години не е могло да създаде една идеология в смисъла, в който трябва да се разбира идеология изобщо, такава идеология, каквато създаде Хитлер, каквато създаде Ленин, каквато създаде Салазар и др.

Г-да народни представители! Ние не разискваме за пръв път тая тема и не за пръв път г-н Петко Стайнов повдига въпроса за идеологията на режима, изхождайки от едно отрицателно отношение към това, което е създадено в последните години от управлението на България. Обаче този упрек, че правителството не е могло да създаде някаква идеология, е погрешно адресиран. Не правителството на г-н проф. Богдан Филов и неговите сътрудници са хората, които първи са сложили въпроса за идеологията и промяната на режима в България.

Проф. Богдан Филов не е първият министър-председател от 19 май 1934 г. насам. Има други преди него, които са имали амбицията да създадат нова идеология в България. Има един друг бивш министър-председател, който се яви една нощ в управлението на България и който след няколко месеци управление разтури политическите партии в България. Той се казва Кимон Георгиев. Негов пълномощен министър в Париж беше г-н Петко Стайнов. (Смях)

Димитър Марчев: Сътрудник му беше.

Сотир Янев: Г-да народни представители! Онзи, който прави упрек, че в течение на няколко години не е била създадена една цялостна, завършена идеология на безпартийния режим, трябва да има тая памет и тая добросъвестност да погледне малко по-назад и да види това, което са почнали да правят предшествениците на Филов, това, което е направено в изминалите години, и да бъде добросъвестен да каже кои са плюсовете и минусите на създаденото.

Вие помните много добре, че опитът на деветнадесетомайците да създадат нова идеология беше посрещнат фактически с доста големи симпатии в нашата общественост не за друго, а защото нашата общественост беше разочарована от политическите партии, защото нашата общественост виждаше декаданс на нашата партийна система. И ако това не беше така, и ако г-н Петко Стайнов не беше убеден, че нашите политически партии са в декаданс, той нямаше да се яви на поста пълномощен министър на правителството, което разтури политическите партии в България.

Следователно, ако ние търсим оправдание на безпартийния режим в нещо, ще го търсим в израждането на партийната система, което израждане г-н Петко Стайнов сигурно признава, че е един безспорен политически факт в последния 10—12-годишен живот на България преди 19 май 1934 г.

Димитър Марчев: Къса е паметта на г-н Стайнов.

Сотир Янев: Г-да народни представители! Г-н Петко Стайнов обаче, след като стоя известно време пълномощен министър и напусна своя пост по една или друга причина, той, който споделяше основанията на неговия тогавашен шеф, че трябва да се направи нещо ново в България и че то трябва да почне с разтурянето на политическите партии, той, нашият уважаем професор в Университета, почна да чете своите лекции. Никой не му е пречил. Ако той искаше да създаде нова идеология, ако той претендираше, че тая нова идеология са създали само деветнадесетомайците, никой не му е пречил от страна на управлението да работи в тая посока и да даде на българската интелигенция, за която поменавя, нови скръжали, които да заместят старите. Но г-н проф. Петко Стайнов не направи това. Той си остана професор и един добър журналист и публицист, от време на време по някои актуални въпроси взема думата да се изкаже, но никога не си е поставил за цел да улесни българската държава и българския народ, като посочи един нов идеен път.

Г-да народни представители! Ако това е така, за него става твърде лесно обяснимо защо за създаване нови идеологични постулати в нашия политически живот не се е направило много или всичко. И няма да се направи, защото днес животът на българската държава съпада със събития, развива се при условия, които не позволяват на сегашното правителство, сигурно не ще позволят и на утрешното, да се занимава с идеологични въпроси. Днес, като оставим настрана въпроса за създаване на нова идеология, има един много по-важен и много по-тежък въпрос — тоя за една сполучлива вътрешна и външна политика. Въпросът за режима ни интересува само дотолкова, доколкото тоя режим способствува за една правилна вътрешна и външна политика. Всички други подробности трябва да ги оставим за едно по-късно време. На тая тема говорихме, по тоя въпрос ние се изяснихме.

Г-да народни представители! Ако от сегашното правителство на г-н проф. Филов и от правителствата, които го предхождаха, не се е направило твърде много за създаване нова идеология, то е, защото нова идеология не се създава лесно и в кратък период от време. Хитлер създаде своята идеология в течение на 10—12 борчески години, в които народът му имаше нужда от нови лозунги, години, в които трябваше да се вдига парата, да се създаде настрояние, да се търсят идеите, които сплотяваха германския народ, за да бъде той повикан на историческата сцена с нови, големи национални и международни задачи.

Изминатият път кристализира идеите и на националсоциализма. Националсоциализмът не е това, което беше някога. В тия скръжали, които ние четем в „Mein Kampf“, има действително неща, които са забележителни, непроменими, но има и много неща, които даде режимът и които се основно различават или твърде много се различават от това, което е казано и писано от Хитлер по времето, когато той се е намирал в затвора.

Следователно тая задача не е лесна. Идеологията и на комунизма, и на националсоциализма, и на социализма се е създавала десетки години. Това е известно на г-н проф. Петко Стайнов. Идеологията не е хрумване, а е опит да се синтезира животът, да се уловят главните му тенденции, да се дадат главните лозунги, да се доловят големите въжделения и позитивното да се формулира. Политическите идеи са се създавали винаги по тоя път — първият етап е негативното отнасяне към действителността, а вторият — формулиране на положителното. Това е психологическата конструкция на историята.

Следователно, ако в тая посока ние не сме постигнали всичко, в това няма нищо чудно, нищо случайно. Идеологиите са израждани в отричане на старото, но не на всичко старо. Да извини г-н професорът за избледнението по този въпрос. От тази трибуна много пъти е отдавано заслуженото на политическите и партийните водачи на миналите режими, които са създали днешна България. И следователно свършено тенденциозно, бих казал дори некоректно, е да се приписва на Народното събрание, на правителството отрицание на доброто, което е създадено в миналото от различни политически мъже на българското царство.

Но ако ние, без да сме всички абсолютно едномислещи, сме налучкали отрицателното в нашия живот и го осъждаме, това е все-таки един плюс, това е една доста голяма стъпка напред. След това идва положителната формулировка. Тя идва обаче бавно. Тя ще дойде с мъчнотии, защото казах — за формулировката на положителното пречат до голяма степен условията, в които действа сегашното българско правителство, при които е действувало и бившото, и по-раншното правителство, условия, които сигурно няма да бъдат значително променени за известно време, поне докато трае войната.

Не бива да се забравя, че за да се приобщи народът към един нов режим, ще трябва да има достатъчно благоприятна психична атмосфера.

Г-да народни представители! Днес никой не си спомня, че България е имала някога политически партии. Никой не тъгува за тях. Днес не е актуален въпросът ще бъдат ли възстановени политическите партии или няма да бъдат възстановени. Днес за широките маси на нашия народ дори не е актуален въпросът ще бъде ли създадена една нова политическа сила, върху която ще се опре режимът. Хората се интересуват от други неща — от управлението. Хората желаят да имат една добре организирана продоволствена служба, една добре организирана администрация, да имаме една външна политика, която не се колебае, която вижда целите пред себе си, която следва неуклонно своя път и която дава резултати. В името на тия резултати народът може да бъде обединен.

Г-да народни представители! Могат да се намерят много недостатъци на нашата администрация. Ние ги знаем. Ние постоянно ги споделяме с министъра на вътрешните работи. Често пъти влизаме в конфликт при оценка на известни факти. Но една истина стои над всички тия наши недоволства — че българската държавна администрация днес е на по-високо ниво, отколкото в миналото. И друга една истина има — че следваната външна политика от правителството на г-н Филов и от правителството, което го предхождаше, намира одобрението на целия български народ с много малки изключения. (Ръкоплескания) Това е истината.

И ако безпартийният режим има някаква стойност от гледна точка на нашата външна политика, тази стойност аз я виждам в това — че народът, независимо от бившите политически партии, независимо от групировките, които е имало, се обединява по-лесно чрез безпартийната система около правителството и държавата, отколкото това би било, ако имаше партийно управление, което ще бъде една формална пречка на много хора по чисто партийни съображения да не бъдат там, където е българската държава.

Това е, г-да, което ние бихме могли да отговорим на нашия уважаем професор г-н Петко Стайнов.

А що се отнася до негативното отношение на софийската интелигенция, на лющкащата се интелигенция, на оная политическа интелигенция, на която сърцето е в Лондон или Москва, за тия среди ние имаме един много ясен и определен отговор: не може да бъдат убедени тези среди да следват този път, който се следва днес от България. Мъчно се пречупват рогата на един бик, който е върлувал, който е свирепствувал в една арена, макар днес обезсилен. Онези, които желаят да разберат, че историческият момент, в който живее днес България, налага пълно сцепление на обществените сили, онези, които разбират, че трябва да замлъкнат идеолозите, за да излязат на пръв план общонационалните интереси, за тях няма никакви пречки да бъдат с нас, за тях няма никакви ограничения на свободи. Всички биха били добре приети като сътрудници на делото, което върши народът и държавата. Един по един те ще израстат до това съзнание. Ние сме длъжни обаче, независимо от тяхното негативно отношение, да следваме нашия път, защото сме убедени, че България върви в правилния път, че България, въпреки мъчнотите, се преражда и пресъздава и ще бъде една нова държава чрез победата, без която ние не бихме могли да живеем. („Браво!“ Ръкоплескания)

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Никола Мушанов.

Никола Мушанов: (От трибуната) Г-да народни представители! Съвършено изненадано излизам на трибуната, и затуй много малко ще ви отегча. Направи ми впечатление късата реч на г-н Янев и затуй взех думата.

Сотир Янев: Толкоз ми дава правилникът.

Никола Мушанов: Г-н Янев, отговаряйки на г-н Стайнов, каза, че преди да искаме идеология на режима от г-н Филов, сегашният министър-председател, който говори за идеологията на днешния режим в известната негова реч, имало и други преди него, които трябвало да дадат идеологията на този режим. На първо място бил оня, който през една нощ свали една власт и създаде един нов режим в страната чрез унищожаване на политическите партии.

Ето една новост!

Един народен представител: Ти беше жертвата. (Оживление)

Никола Мушанов: За мен това е една новост!

Един народен представител: Халваджията за бозаджията!

Никола Мушанов: Аз съм много удовлетворен, че г-н Янев, развивайки своята мисъл, дойде сам да се опровергае. Той каза, че да се установи идеология на един политически режим не е лесна работа, че това не е работа за 24 часа, нито за седмица. И той посочи за пример Хитлер, който 20 години е работил, посочи за пример Ленин, посочи за пример Мусолини. Действително те водиха политически борби въсред народите си, с техните сили можах да дойдат на власт и с техните сили разполагат. Е добре! Вие, г-н Янев, поддържате, че новият режим нямал време да създаде идеологията си. Тогава как можахте да кажете, че в една нощ Кимон Георгиев създаде идеологията си?

Сотир Янев: Друго казах.

Никола Мушанов: Г-н Янев! Ако бяхте някой от по-младите чираци, казаното от Вас никак не би ми направило впечатление. Но чудно ми е, че Вие, който боравете толкова дълго в политическия живот на страната, който живяхте толкова време в социалистическата партия, можете да дойдете да кажете, че в една нощ чрез един военен бунт, чрез едно военно промунциamento се е създавала идеология на един нов режим.

Сотир Янев: Не е моя тази мисъл. (Оживление)

Никола Мушанов: Аз бих бил много радостен, ако действително бунтът на 19 май имаше в себе си една идеология, ...

Таско Стоилков: Славчо Календеров е бил идеологът!

Никола Мушанов: ... каквато има всяко революционно движение, което има дълбоки материални и психически причини. Но аз съм бил винаги против тези игри, които се играят от някои амбициозни хора, които мислят за заемане властта със съвършено други цели. Има обаче други, които си дават сметка за обществените, икономическите и политическите условия.

Сотир Янев: Това го кажете на г-н Петко Стайнов. Той беше повече при деветнадесетомайците.

Никола Мушанов: Самият факт, че в разстояние на 8 месеца тези хора, които се бяха наперили да установят един нов режим, да реорганизируют България, свършиха тъй печално, доказва колко несериозно са мислили върху работите на страната. Нещо сериозно да приказваме върху сериозните въпроси. Аз не съм засегнат от тая работа. Аз съм политик, който някогаш е бил и във величие, и в падение. Това са обикновени работи за хора, които са навикнали да живеят в борба, а за мен политиката е била само борба.

Сотир Янев: Само Вие бяхте засегнат на 19 май.

Никола Мушанов: Вие казахте, че на 19 май политическите партии са били в разстройство.

Сотир Янев: Тъй е.

Никола Мушанов: В България политическият живот собствено никога не е бил солидно сложен. Аз искам да говоря сериозно. Българските политически партии никога не са били ония сили, каквито има в други по-стари народи, оседнали в своята идеология, в своята история. Няма защо да го крием. Ами всеки режим, когато дойде четвъртата му година, не знаете ли вие, г-н Янев, от миналото как биваше изхвърлян, и то доста сериозно, поради което друг режим, който идваше след него, получаваше одобрение на българските широки народни маси, както се изразяваха. Това е най-обикновена работа! И мен ми се струва, че грешките на партийния режим ще се поправят не от бунтовници — така ще ги нарека, защото 19 май е един военен бунт — а по-скоро от едно солидно революционно движение, което носи утешителни реформи. Аз разбирам всяко дълбоко революционно политическо движение, изникнало в душата на народа, за което има обективни условия, които го диктуват, което още на втория ден след вземането на властта създава нов ред, ново право, нов режим, защото ги носи със себе си и ги носи със силата на народа, но не разбирам едни случайни амбициозни прищевки за сваляне на властта от удоволствие да се сваля властта, без да се знае какво ще дойде утре — дали не и по-лошо.

Таско Стоилков: Вярно е. Те нямаха последователи. Това беше бунт на персонални прищевки.

Никола Мушанов: Г-да! Ние, които сме живели в партиите, знаем недъзите на политическия живот, но не е там въпросът. Аз го казах тук един ден. Аз съжалявах онези, които казваха, че политическите партии в България сами са в състояние да премахнат всички недъзи на нашия народ, и им казвах: не смятайте, че политическият живот е като една лаборатория, в която има мръсна вода, която, като прекарате през епруветката на партиите, ще излезе чиста, кристална. Лъгали са се всички, които са мислили тъй за партиите. Партиите не бяха нищо друго, освен една издънка от средата на нашия народ. Те бяха такива, какъвто е бил нашият народ — с всичките пороци, които е имал той, с всичките недъзи, с всичките слабости — неразвит политически и стопански при условията, в които живее. Това са били нашите политически партии. Защо да казваме неверни тещи. Имаше несгоди в политическия живот на страната. Аз казвам, че имаше място само за четири основни партии у нас. Но когато и Ягоридков, и Лулчев станаха водачи на партии, когато станаха 16 водители на партии, настъпи вече действително едно разложение.

Ангел Сивинов: Да, разложение!

Никола Мушанов: Аз ще призная това разложение, но няма на това разложение ще се дири черът с военно промунциamento? Тежко и горко! Аз съм виждал военни промунциamenti, които в България са донасяли само пакости. Други не съм виждал, само такива съм виждал.

Та, г-да, недъзите са си недъзи. Но г-н Янев — с туй завършвам — каза: няма ги политическите партии. И вие сте толкова горд от тая трибуна, да кажете, че този народ не помисля за тях. Вие, които имате свои разбирания като социалист и, вярвам, като демократ, Вие, човек с разбирания и понятия, каквито и ние имаме за тези работи, ...

Сотир Янев: Съвсем не като Вапите!

Никола Мушанов: ... как имате смелост пред мене, който съм човек политик, поддържащ политическите партии, как можете да имате кураж и пред себе си да казвате от тая трибуна, че този народ мисли против партиите? Откъде сте убеден така? Дадохте ли Вие средство на този народ, чрез което той да може да прояви свободно мисълта си? Имате ли свобода на слово, на писане? Аз, който съм народен представител, досега не съм могъл да дам отчет на избирателите си, не съм могъл да кажа във свободно двестри думи.

Г-да! Как се създава обществено мнение? Свободите са инструментите за създаване на обществено мнение. А вие сте унищожили всички свободи на народа и днес имате куража да казвате, че този народ не мисли за партиите, че те са погребани, и твърдите, че има нещо ново. Аз не знам какво е това ново. Вие казвате, че нов режим се създава. Това е ваша работа! Но едно е вярно, което и аз поддържам: днес ние живеем в изключителни условия. Макар да не сме във война, ние имаме всичките отражения на войната. Във връзка със събитията днес се иска единство, иска се сила на държавата, за да можем да преинемем тежките дни, в които живеем. В тези времена, казвате Вие, въпроси за свободи и за идеология на режима не може да се повдигат. Те не се повдигат умишлено от нас. Аз съм партиец и съм живял години в партийния живот. У нас чувството на родолюбие и патриотизъм е толкова силно, колкото у Вас.

Сотир Янев: Петко Стайнов го повдига.

Никола Мушанов: Аз мога да разбера върховните минути, които живее държавата и мога да сложа юзда на устата си, но това ще го направя със съзнание, а вие искате всичко да направите насила, чрез натиск върху народа. Ето къде е разликата между нас и вас.

Сотир Янев: Кажете това на Петко Стайнов.

Никола Мушанов: Там, където няма съзнание на народа да работи и където неговият дух е болен, всичко е лъжа. И помнете, че съм казал, че всичко днес е лъжа. (Някои народни представители ръкоплескат)

Председателстващ Димитър Пешев: Разискванията са приключени.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Серафим Георгиев: Г-да народни представители! Наистина човек не би очаквал, че по бюджетопроекта на администрацията и полицията ще се развият идеологични спорове, ще се отрича и признава режим и, най-важното, че от професори от нашия Университет и от стари политици, като г-н Мушанов, ще се допуска една грешка — да не се разбира кое е идеология, кое е режим, кое е програма.

Най-интересен в тия дебати, нека го признаем откровенно, макар че болшинството реагира, е г-н Петко Стайнов. Аз не бих говорил, ако не считам, че начинът, по който му отговори г-н Сотир Янев, бе като израз на безсилие на безпартийния режим. А той не е безсилен. Безпартийният режим, от гледище на практическата политика, ако търсим идеите му, има хиляди пъти повече идеи от всички бивши наши режими от освобождението на България до ден днешен.

Но независимо от това, понеже г-н проф. Петко Стайнов започва от декларацията на г-н Фидлов, аз искам пред вас да се спра на нещо интересно — кое е идеологично в тая декларация и кое е практическа програма за осъществяване.

Мнозина, не само г-н проф. Петко Стайнов, са грешили, когато са писали, мислили и говорили на политически и специално на идеологически теми. Правят се сравнения с режима на Хитлер, правят се сравнения с режима на Мусолини, правят се сравнения с режима на Ленин, на Салазар и на който щете. Наистина кредитът на националсоциализма започва от „Mein Kampf“ на Хитлер, но се забравя, че Хитлер води дълго време опозиционна борба, и онова, което той искаше да наложи като справедлива идея за управление, го написа в една книга, която стана евангелие на националсоциализма, и тръгна с него. Обаче той не остана при много от онова, което писа там, съобразявайки се с живота. Но специално за нас италианският фашизъм е хиляди пъти по-поучителен. „Когато на 1922 г.“, казва Мусолини в същата книга — която цитира г-н Петко Стайнов по учението на фашизма — „аз дадох заповед, италианските бойни фаши да тръгнат към Рим, аз нямаш в главата си никаква политическа идеология, никаква програма дори; имаше в нея малко нещо като синдикализъм, дори от ерфурската програма и от много и много други учения, дори от озаренията — казва той на едно място — на Ренан, но стройна социалполитическа система и идеология, която да предложи на италианския народ, аз нямаш.“ И затуй Мусолини определи много сполучливо фашизма с Мачиниевия прием „Фашизмът е мисъл и дело в едно и също време“. Какво ще рече то? То ще рече, че идеите за управление, които се движат в главата на един водач, какъвто е Мусолини, не са имали обективните социалполитически условия да се подредят в една стройна система. Той трябва да се подчини на фактите на живота, да управлява чрез фактите на живота. На дванадесетата година професорите на фашизма извезоха така нареченото учение за фашизма. Ако Мусолини на дванадесетата година трябваше да обособи своята стройна фашистка идеология, какво искате от нас, които тръгваме едва от 1936 г.?

Но, г-да народни представители, има една мъка, която изпитва всеки политически мислещ човек, когато приказва за идеология като управляващ, а не като опозиционер. Който е опозиционер, той се намира неусетно в положението на оня, който отстрани наблюдава бързината на една кола и може спокойно да говори за бързината и за законите, които я движат. Но като управляващ той е шофьор в колата и ще трябва да се съобразява с всички завои, които пътят му предлага. И затова няма нищо чудно, абсолютно естествено е, разумно е, нормално е, в декларацията на нашия министър-председател да има идеологични начала, да има много програмни начала, ако програмата трябва да се схваща като един метод, като един път, по който тия идеи, които ни движат, трябва да станат господстваща действителност. И затуй аз смятам, че г-н проф. Петко Стайнов, когато прочете точка първа на тая декларация, която говори за обединението на здравите национални сили около трона на Негово Величество, веднага може да намери зад тази формула едно здраво идеологично начало. Кое е това начало, което в същност е лежало във всички социалполитически режими, които са имали народността основа? Това е националното единство. Нищо повече, нищо по-малко не говори тая точка. Или, ако я ретуширате, ако я очистите, ако я тълкувате, тя би ви казала: ние сме един режим, който се мъчи да управлява на общонационалната плоскост, без посредничеството на разни политически организации, с усиления и средствата на държавната власт. Много ясно е, че това е идеологично начало.

Но във всички режими, почитаемо Събрание, тия работи са били така. Какво би казал г-н проф. Стайнов, ако някаква магическа сила го вдигнеше от Народното събрание и го изправеше в оня конгрес на комунистическата партия, на който Ленин, като управляващ трябваше да дефинира, какво нещо е социализмът. Ленин тогава забрави споровете, които са съществували между разните крила: социалистически, ортодоксални и антиортодоксални, утопични, дребнобуржоазни, социализма на Роберт Оуен, изправи се пред конгреса и заяви, че социализмът не е нищо друго освен електрификация плюс съветска власт. Каква кука и без съдържание дефиниция! Тая де-

финиция е толкова очевидно безсъдържателна, че човек не би помислил, че социализмът е някакво идеологично учение, което си поставя за разрешение проблемата: да преобразува обществото и да създаде утрешното общество, съвсем различно от това, което е сега. Ленин е искал да каже чисто и просто на дебелоглавците, които в един момент, когато са осъществили идеите на социализма надело, му приказват за идеология — мен не ме интересуват вашите спорове, дали е прав Маркс, Сен Симон, Фурне, Роберт Оуен или който и да е, мен ме интересува индустриализирането на Русия, да я електрифицираме и да я подготвим за удара, който трябва да посрещне, и тя посрещна удара в 1941 г.

Ето как големият идеолог на революцията и големият познавач на марксизма, по необходимост, към чисто идеологичните елементи трябваше да прибави практическите проблеми, да ги смеси и да постави г-н Петко Стайнов пред невъзможността да различи кое е идеология, кое е действие и програма, кое е желание и кое трябва да стане, кое трябва да се осъществи в даден момент.

Заклучавам по този въпрос: декларацията на правителството има идеологични елементи, начала, но има и чисто практически правила за управление, нещо твърде естествено за оня, който управлява, иначе той би приличал на човек, който съзерцава един автомобил отстрана, без да знае какви завои ще мине той.

Но, г-да народни представители, аз разбирам, че научно мислейки г-н Петко Стайнов си представлява една идеология тогава завършена, когато ѝ е дадена правна конструкция, когато идеите, които господствуват в дадена политическа система, са намерили законен израз, са се превърнали в норми, в правила на поведение за почти всички граждани. Това действително е така. Всяка идеология трябва да намери правно обосноваване. Вземете фашизма, вземете националсоциализма и ще видите, че и в двете страни законите, които възприемат фашистките идеи или националсоциалистическите, които им дават образ и подобие фашистко, не дойдоха като предварителни писания, прокламации и пр. и пр., а бяха факти на ежедневието, които се осъществяваха. Но се осъществяваха как? При една политическа мисъл, която имаше ясно отношение към проблемите на обществото, на държавата и на личността.

Ние вървим по същия път. И аз недоумявам защо не се разбира това. Всяка идеология трябва да има трайно отношение към проблемите, които движат живота — към семейството, към държавата, към личността, към свободата, към собствеността, към наследството, право, към справедливостта, ако щете, и пр. пр. Вземете например това, което пише Делвекио за фашистката справедливост. Какво е това фашистка справедливост? Очевидно, г-да, от 2.200 години насам, откакто човек е почнал да пише, справедливостта е само една, тя е толкова безпартийна, колкото фашистка, колкото националсоциалистическа, колкото болшевишка. И все пак има смисъл в тая декларация на Делвекио за фашистката справедливост. Старите режими имаха едно качество, което трябва да подчертая тук — те говореха думи, които или не разбираха, или не желаеха да приведат в дело. И когато Делвекио казва, че фашистката държава не би имала право на съществуване, ако не беше социално по-справедлива от либералистическата държава, той разбира един конкретен образ на справедливостта. Във всички програми на политическите партии, във всички идеологии, когато се е засягал въпросът за справедливостта, винаги се е писало с най-блестящи фрази, изказвани са най-хубави пожелания. Но конкретно да видиш образа на справедливостта и да го осъществиш в живота, това е едно доктринално начало и в същото време е една позитивна политическа задача на един управляващ политик.

Искам да кажа: законите, които ние гласувахме от 1936 г. насам, трябва да бъде човек с много плътка памет, за да не види, че те извезват и юридическия образ на режима. Кредитът на националсоциализма е онова, което написа Хитлер, обаче не можем да се абстрахираме от онова, което дават Кьол Ротър, Розенберг и другите социолози и политици на националсоциализма, които винаги са се движили по мислите на Хитлер, но ги моделират в живота, дават им правния образ. И в Германия ще видим, че националсоциализмът се осъществяваше чрез законодателството.

Аз не искам да ви правя преглед на цялото законодателство, което е минало през двете Народни събрания, XXIV и XXV, за да видите как бавно, но сигурно, с длетото на политически майстори ние сме извели новия режим.

Има друг един въпрос, който смуцава, и аз ще го посоча тук, без да се колебая. Думите на г-н Мушанов ми дават основание да мисля, че има много млади майстори в този Парламент и много стари чираци. (Смях) Кои са тия стари чираци? Стари чираци са тия, които забравиха тенденцията на времето, духа на времето, епохата, изискванията от властта и които все още пеят „Бели акации, ветви пушистия“. Те забравят освен това, че нашият режим политически се осъществява при много мъчни условия. И аз съм дължен да посоча тия условия. Първо, в България бе господстващо мнението — то продължава дори още в главите на някои от нас тук — че не може да има политическа мисъл без политическа организация. Аз съм се опитвал да иронизирам тая мисъл с една мисъл на Аристотел, който, като голям философ, не можеше да си представи, че може да съществува общество без роби, а в последствие историята и науката го опровергаха. Тук, в тая зала, има много хора, които още не могат да си представят как политически може да се мисли, когато няма обществена организация. Като казват обществена организация, те разбират политическата система на една или много партии, а забравят, че дори при един партиен режим партията има обществен, политически смисъл дотогава, докогато тя вземе властта. Вземете ли властта, органите на партията стават немедленно органи на държавата,

сливат се с нея и искат заедно с функциите на държавноправни органи да отразяват и едно политическо мислене.

Но, почитаемо Събрание, нека избием един път завинаги от главите си мисълта, че безпартийният режим е аполитичен. Фактът, че по бюджета на администрацията и полицията си щракаме езиците за идеи, фактът, че се явиха на тая трибуна три становища, ако групираме моето становище и това на г-н Сотир Янев в едно, показва, че не са задръстени окончателно всички пътища за политическо мислене, че може да се мисли дори в противоречие с безпартийния режим. И колко погрешна изглежда мисълта, която излиза от устата на стари държавници, да се върнем при старите норми за свобода и при старото нейно съдържание! Г-н Никола Мушанов си представява например, че не може политически да се мисли без свобода на словото, без свобода на печата и пр. и пр. Аз имам възможност вече тук, от тази трибуна, когато говорих по закона за щатове, да кажа какво представлява едно право например на собственост за оня, който няма имот, какво представлява свободата на печата за оня, който няма вестник. Един стар журналист, французин, приятел на г-н Мушанов по либералните си и демократически концепции, се беше провикнал някога: „Няма обществено мнение, има вестници“. И това е истина. Никога в България не можете да посочите един факт на кристализирано обществено мнение по големите национални и социални въпроси, кристализирано така, както го разбира демокрацията, която желае деятелното и целокупно участие на народа в управлението. Но и аз, говорейки по този въпрос, не мога да не изпадна в грешката, в която изпадна г-н Петко Стайнов, па и г-н Сотир Янев. Ние сме в положение, когато действащите около нас събития не ни дават възможност да създадем една идеология на книга, без да видим всичките завои, пред които животът ще ни изправи. Затова ние, по необходимост, смесваме идеологични и програмни начала, т. е. онова, което е доктринално учение, което се мъчи да стане господстваща идея, с онова, което е позитивно право, с онова, което е наредба, което е закон, което е действие на изпълнителната власт. По този въпрос аз смятам, че г-н Стайнов ще се съгласи с мене. Но да се казва, че от 1936 г. досега ние нямаме отношение към собствеността например, че нямаме отношение към наследственото право, че нямаме отношение към личността, към държавата, към обществото, към религията, че нямаме, ако щете, отношение към чуждите на нашия бит доктрини, философии, мирогледи и религии, които се разпространяваха у нас и които кръстосаха над главите на българския народ не веднаж пшагите на раздора, на борбите и на безчислените омрази, не може. Имаме го. Цялото законодателство, което дадохме от 1936 г. насам, е един отговор на този въпрос. Дори утре, когато ще бъде сложен тук на разглеждане законът за ергенския данък, вие ще видите също едно отношение на режима — и като идеология, и като управление — към проблемата за семейството, към проблемата за увеличаване на българския народ, пред вид на задачата, която му поставя, неговото географско и историческо положение, пред вид на това, че, сега или някога, той трябва да изиграе една господстваща роля на Балканите. Всичко това естествено е в едно и също време и идеология, и политическа мисъл, и дело. Ние го изживяваме бавно, но сигурно. Но, залутани в нашите работи, ние плащаме данък на една наша черта да отричаме повече, отколкото да признаваме, да сме силни в критиката и мъчни на конструктивни идеи. Ние почти не виждаме това, което става пред нашите очи. Аз мога да ви кажа, че ако идеологиите в разните държави са имали обществено-възпитателно значение, ако те са прераждали народите, ако те са давали стимул на интелигенцията, г-да народни представители, трябва да е къдрав човек да не вижда, че ние от 1936 г. досега коренно променихме отношението на българския народ към собствената му държава. Един народ, който някога виждаше, че държавата се представлява чрез пълдарите, горските, митническите стражари, един народ, който не бе забравил образа на старата турска държава, която едва ли не му беше враг, започна да вижда в държавата един друг образ, и нещо повече, започна да чувства, че над временните интереси, над местните въпроси има общонационални проблеми, които са задачата не само на българското управление, не само на българската интелигенция, но и на целия български народ. И аз твърдя, че дори ако бихме могли да върнем историята назад и отново да поставим г-н Никола Мушанов в положението да развява оръфаното знаме на демокрацията, той ще намери един народ далеч по-превъзпитан, отколкото когато в неговия режим се биеха пред Софийската община.

Както искате го считайте това, идеология или практическо осъществяване на една програма, аз твърдя обаче, че то по начало е една мисъл, която след това е станала дело. И за нас — повтарям думите на Мусолини — мисъл и дело са началото на една идеология.

Г-да народни представители! Аз свършвам, защото много го ударихме на идеология днес. Искам обаче да се спра на още една мисъл. Когато казвам, че у нас мъчно трябва да протече процесът на идеологичното осмисляне на режима, аз имам пред вид, че българската партийна действителност бе изсушила почти всичкото съзнание и не бе оставила почти никаква възможност на честните и достойните хора да работят не само идеологично, но и практически-политически в тази страна. И в това отношение г-н Сотир Янев е абсолютно прав, че партиите трябва да си отидат у нас поради това, че бяха разложени, бяха безсилни да се справят с назрелите проблеми национални и социални, които тропаха на вратите на България. И те си отидоха. Че нима г-н Никола Мушанов ще отрече, че на сутринта на 19 май никой, дори неговите партизани не охнаха за това, което е станало? По-голям факт за необходимостта от коренна промяна в нашия политически живот, за необходимостта от реформиране на държавната машина надали бихте могли да намерите някъде.

Но, г-да народни представители, да оставим идеологията. Г-н проф. Петко Стайнов изхожда от една мисъл на г-н министра на вътрешните работи, и аз искам на нея да се спра. Когато г-н министърът говореше по тронното слово и каза, че кани старите общественици да се приобщат, аз разбрах, че той ги кани да се приобщат не толкова към режима, колкото към каузата на България. И мисля днес, че той направи много хубаво. Той направи още нещо — той им се закани, че няма да им прости едно отношение, което отива във вреда на българските национални интереси. И той беше прав.

Аз искам обаче другояче да изтъквам тази негова мисъл, аз искам да видят, че г-н министър Габровски пожела от тях да бъдат малко повече оптимисти за успехите на България. Аз искам да тълкувам във всеки случай, че той ги молене да не се радват да дойде катастрофата, само и само да кажат: „Видяхте ли, ние бяхме прави!“. Тъй като българският народ със спокойствие и с вяра изчаква да дойдат хубави дни и да се утвърди окончателно на Балканите, чрез една победа, за която утре може да дава и кръвта си, той иска и от тях да не човъркат, да не мъркат, а да приемат каузата на България плътно в душата си и да тръгнат с нас, защото, за щастие или за нещастие, днес ние носим великата идея за победата на българския народ. (Ръкоплескания и гласове „Браво!“)

Вярно е, че те са много малцина у нас. Колегата Стаев завчера отговори по този въпрос на г-н Петко Стайнов, че такива като него са малцина. Но аз не мога да устоя пред изкушението да цитирам една статия на Гюбелс за оптимизма. В тази статия той внушава на германския народ една омраза: няма човештина във от човешината към моя народ. Няма човештина във от човешината към България. Няма достойно служене, ако щете на човечеството, ако вие не служите достойно на нашия ви, чиято кръв тече в жилите ви, чиято съдба ви е огрляло и върху чиято земя сте израснали. И той се обръща към някои песимисти в Германия и казва: „За щастие, вие сте малцина“.

Но на една великолепа компания, която гуляе, пие и живее в жизнерадостно настроение, един мизантроп е достатъчен, за да развали настроението ѝ. На едно общество, което живее с великата мисъл за победа, което е готово да се жертвува, което схваща всичката историческа отговорност в момента и което иска отвсякъде насърчение, да стои на трайни, на непоклатими позиции, един мизантроп, един мъркач, един невръщаш, един човек, който разлага, който бута съмнение в каузата на България, е достатъчен да отрови не 300, а 300.000 мозъци.

Такава е мисълта и на г-н министър Габровски: „Забравете за момент идеологията, ние ще стоим на нашия режим, обаче не забравяйте, че сте българи и дайте всичко, което имате като българи, не да разлагате, а да циментирате националната душа, за да имате способността да посрещне всички изпитания, които утрешният ден ще ѝ поднесе.“ Защото — аз казвам от тази трибуна — или ние сега ще утвърдим обединението на България, ще тръгнем по един исторически път, който очертава в себе си завоеванията и жертвите на хиляди поколения, или ще загинем и няма да съществуваме никога като народ. В един такъв тревожен момент, в който се иска върховно напрежение, всеки мизантроп от ония, за които говори Гюбелс, трябва да бъде прокълнат. (Ръкоплескания).

Сега ще ви докладвам самия бюджетпроект за разходите по Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция.

(Чете заглавието и § 1*)

В обяснителната таблица към § 1 се направиха следните изменения:

На стр. 9, месечната заплата на 5-те книговодители от 2.600-3.000 лв. се поправя на 2.600-4.000 лв.

На стр. 12, в „М. Отдел държавна сигурност“, заглавието „Централно бюро на картотеките и досиетата в страната“ се изменя на „Централна служба на картотеките...“ и пр.; длъжността „началник на бюро“ става „началник на служба“ с месечна заплата 7.000 лв.

На стр. 16, заглавието „1. Материална и сметководна секция“ се изменя на „1. Домакинска и сметководна служба“; длъжността „началник на секция“ става „началник на служба“, с месечна заплата 7.000 лв. Следващото заглавие „2. Домакинска и касова служба“ се заличава, а заглавието „3. Служба техническа“ става „2. Служба техническа“ — изменя се номерацията.

На стр. 17, в заглавието „4. Служба здравна и за социални грижи“ се изменя номерацията и става „3. Служба здравна и за социални грижи“.

На стр. 18, в „6. Административна служба“ деловодителите от 110 се намаляват на 107 и кредитът за всички от 3.696.000 лв. се намалява съответно на 3.595.200 лв.

На стр. 19, в „в. Административна служба“ деловодителите от 17 се увеличават на 20 и кредитът за всички от 571.200 лв. се увеличава съответно на 672.000 лв.

Председателстващ Димитър Пешев: По § 1 е постъпило писмено предложение от народния представител г-н Петър Савов. Той предлага, в „М. Отдел държавна сигурност“, на стр. 13, заглавието „Служба Г“ да се измени на „Отделение Г“ и длъжността „началник на служба“ да стане „началник на отделение“, като месечната заплата от 7.000 лв. се увеличи съответно на 8.400 лв.

От същия народен представител има предложение, в „IV. Отдел административна полиция“, на стр. 15, заглавието „Служба полицейска контрола и борба със социални злини“ да се измени на „Отделение полицейска контрола и борба със социални злини“ и длъжността

*) За текста на параграфите виж бюджетпроекта, приложен в края на 25. заседание.

„началник на служба“ да стане „началник на отделение“, като месечната заплата от 7.000 лв. се увеличи съответно на 8.400 лв.

С тези две предложения г-н министърът на финансите е съгласен. Ще поставя на гласуване предложенията на г-н Петър Савов. Които г-да народни представители приемат първото предложение на г-н Савов, на стр. 13 да стане тази промяна, която ви докладвах, с което предложение е съгласен г-н министърът на финансите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г-да народни представители приемат второто предложение на г-н Савов, на стр. 15 да стане тази промяна, която ви докладвах, с което г-н министърът на финансите е съгласен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г-да народни представители приемат § 1, заедно с измененията в обявителната таблица към него, както се докладваха от г-н докладчика, и с поправките по двете предложения на г-н Савов, които току-що се приеха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Глава II

Други лични разходи

§ 2. Порционни пари на служителите по администрация и полиция; лицата в размерът, определени от Министерския съвет — 103.000.000 лв.

Комисията увеличи кредита по този параграф от 103.000.000 лв. на 107.000.000 лв.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 2, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 3)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„§ 4. Безотчетни за служебно добавъчно възнаграждение за добра дейност, непредвидени разходи по специални задачи, за услуга от външни лица — 10.000.000 лв.“

Председателстващ Димитър Пешев: По § 4 е постъпило писмено предложение от г-н Петко Стайнов. Той предлага, кредитът по този параграф от 10.000.000 лв. да се намали на 8.000.000 лв., колкото е бил по миналогодишния бюджет.

Има думата народният представител г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (От трибуната) Г-да народни представители! Аз се възползвам от случая да благодаря на моите колеги, разбира се, на първо място на моя другар по място в Камарата г-н Никола Мушанов, а след туй на колегите от болшинството г-н Сотир Янев и г-н Серафим Георгиев, които, като взеха думата тук, по няколкото думи, които аз казах по-рано, действително издигнаха дебатите в Народното събрание в днешния ден до един принципиен дебат.

Димитър Марчев: Не говори по предложението, г-н председателю!

Петко Стайнов: Аз въобще винаги съм изпитвал удоволствие, когато можем да издигнем дебатите тук и да поставяме принципини въпроси.

Председателстващ Димитър Пешев: Говорете по предложението.

Петко Стайнов: По параграфа говоря. — Г-да! Понеже г-н председателят ме спира, няма да говоря повече по този въпрос.

Тук е поставен въпросът за помощта на външни лица и разходите, които се издигват за помощта на външни лица към режима, към полицията, към управлението, към администрацията. Това ни дава възможност да видим каква помощ може да очакват вие, управниците, от известни организации, от известни формации и от разни държавни институции. Това, г-да, поставя въпроса за опората на режима. Защото вторият недостатък на днешния режим е този, че му липсва организирана обществена опора в народа.

Г-да! Този въпрос е бил повдиган нееднократно тук.

Димитър Марчев: Днес целият народ държи на режима.

Петко Стайнов: На всеки случай сега искам само да подчертая, че днешният политически режим, режимът на г-н Филев, ще се мери по това, когато дойде денят на изпитанието, колко души в България ще се вдигнат да го защитят. Тогави е важно да видим каква е силата на политическия режим, а не във времена, когато се движи по инерция.

Димитър Марчев: Целият народ.

Петко Стайнов: Ще видим. Дано сме живи да видим това нещо.

Г-да! Ние вече видяхме в нашата най-последна история с какво отчайващо забвение българският народ покори имената на много управници от последните години, които, когато стояха на тези места (Сочи министерската маса), с висок апломб развиваха тезисите на безпартийния режим и считаха, че възвестват нова ера. Обаче, г-да, България ги забрави. „Непризнателна“ България днес даже не благоволява да си спомни имената на много от тези иначе добри хорица, които по някаква случайност бяха стигнали дотам, че им се повери дори да управляват България като министри! Та, г-да, това е една

поука. Как да се обясни това забвение, каквото българският народ отдаде на такива управници? Това се обяснява, г-да, с туй, че българският народ не е считал такива управници за свои управници и това управление за свое управление; не е считал, че то се крепи на него.

Димитър Марчев: Това не е вярно!

Петко Стайнов: Вярно е, че царят по нашата конституция има право да назначава и уволнява министрите, обаче тези министри, не могат, нямат право и не бива да твърдят, че се опират, че се крепят на царя. Министрите, г-да, според чл. 12 от конституцията, само се контролират и ръководят от царя, който е над тях, но се крепят на народа, който е под тях. Не може да се крепите вие на нещо, което е над вас. Вие на него можете само да увиснете. Вие можете да се крепите на нещо, което е под вас, което е прикрепено към земята и за което можете да се заловите здраво. Това е народът.

Но, г-да, в политиката народът е като здрава опора за управление само тогава, когато е организиран като политическа сила, а не когато е една разпръсната или аморфна маса. Не са милионите жители, които живеят върху една земя, които дават опора и сила на режима, а това са съзнателните граждани по села и градове, които имат съзнанието и които са организирани в съзнанието за необходимостта от тази държава, за историческата мисия на този народ, граждани, които чрез своята организирана сила са готови да се борят и дори да се жертвуват за туй управление, което считат свое, за туй управление, което считат, че изразява идеалите на този народ.

Димитър Марчев: Народът го разбира, но вие не го разбирате.

Петко Стайнов: Народът е политическата войска на държавата. И както никоя войска не се мери само по ръцете и по краката на ония хора, които можем да намерим да обитават една земя, а се мери според организираната и въоръжена сила, която може да бъде поведена срещу врага, така също и народът може да послужи за опора, като политическа войска, да крепи един режим, да държи високо знамето на едно управление, само ако е съзнателно организиран в организации, които единствено могат да провеждат такава борба за отстояване интересите и задачите на държавната политика.

И при това, г-да, за да управлява трайно, здраво, ефективно, необходимо е да има ентусиазъм сред ония хора, които управляват. Този ентусиазъм ще ви го създадат преди всичко организираният кадри, на които се опира този режим. Без ентусиазъм само се администраторства, а не се управлява като политически режим.

Димитър Марчев: За жалост, народнящината изчезна.

Петко Стайнов: Така че, г-да, за всеки режим се поставя въпросът, на какво се той крепи, какво упование има в народа.

Димитър Марчев: (Казва нещо).

Петко Стайнов: Ти не разбираш нищо.

Г-н Филев, нашият министър-председател, е обаче на друго мнение. Той нееднократно заяви тук и в разни други речи, че се бои и че не иска да допусне организирането на каква политическа или обществена сила. Это какво каза той в своята реч във Военния клуб: „Обществената сила не е нищо друго, освен едно друго наименование на една политическа партия или едно политическо движение.“ Това отричане на всякакви организирани обществени сили от страна на министър-председателя и правителството не изключва обаче случая, в който ние виждаме същото това управление само да предприема — чрез едно похвално старание, бих казал аз — политизирането нагърмер, на чиновниците, организирането на професионалните сдружения, на младежките сдружения „Бранник“ и да харчи не десетки хиляди, а стотици милиони лева, за да може да създаде тия организации; и също, както едно време, в партийните времена, когато дойдат министри или видни политически лица . . .

Някой народен представител: Г-н председателю! Това, което ораторът говори, не е във връзка с предложението, което той направи за намаление на кредита по § 4.

Петко Стайнов: . . . да изкарва техните кадри на площади и на събрания, за да посрещат там министрите, областните директори и другите лица, които изразяват политиката на днешната власт, да им устройва овации и пред тях да се държат речи. Защо то прави това? Не е ли, за да може чрез тия организации да покаже на народа, че има една организирана обществена сила, на която се крепи правителството?

Според изявленията, направени от г-н Филев във Военния клуб, управлението му — той го е заявил поне в речта си — се крепи преди всичко върху държавните чиновници. Това текстуално го е казал той. Държавните чиновници, г-да, са една голяма организирана сила. Това се доказва и от обстоятелството, че даже един законопроект, който днес се внася в Народното събрание, цели да засили още повече властта на министър-председателя върху чиновническите организации, за да ги има по-пълно в ръцете си и да си послужи с тях при нужда, ако трябва, като опора. Ще видим един ден дали е била надеждна една такава опора.

Но, г-да, специално за чиновниците ето какво каза г-н Филев в клуба — да послушахме най-напред самия него. „Има ли правителството намерение да направи от чиновниците действително привърженици на днешния режим, на днешното управление? На този въпрос аз трябва да отговоря категорично: да.“ Така каза г-н Филев и продължава: „Те трябва да споделят идеите на режима, идеите

на управлението. Те трябва да бъдат на фронта на държавата, но трябва да бъдат същевременно на фронта на режима, на фронта на управлението.

Виждале, г-да, че той говори — позволете ми тая дума — с една откровеност, която даже не се среща в най-партизанските времена, например във времената на Петков и Радославов, когато те са говорили за онова, което изискват, като подчинение и върност, от своите чиновници. Той оеднавява фронта на неговото управление с фронта на държавата. А то не е едно и също. Не бива да имаме такива претенции и да считаме, че само нашето управление е фронтът на държавата. То е прекалено.

Г-да! Наистина в някои авторитарни режими се иска много голяма върност от чиновниците, от чиновническия апарат, но то е в режими, в които има основана една единна политическа партия и всеки чиновник трябва да бъде член на тая политическа партия с оформена идеология. Но щом няма политическа партия с оформена идеология, подобна върност, която се иска например в Германия от чиновниците, у нас, при нашето положение, е невъзможно да я искаме срещу заплаха с уволнение от българските чиновници.

Г-н Филев обаче в тая си реч призна също така, че неговото управление трябва да се опира — той каза в същност „търси да се облене“, тази дума е употребил — и на известни обществени организации, които обаче да са контролирани и ръководени от самото управление, което търси тяхната опора, т. е. професионалните организации и „Бранник“. Друг е въпросът, г-да, какво мисли народът за тия професионални организации и за „Бранник“, какво мислят членовете на тия професионални организации за режима върху в себе си, за режима на г-н Филев; това е друг въпрос.

Но специално за „Бранник“. Че „Бранник“ се реди от правителството не като училищна или извънучилищна чисто младежка организация, а като една обществено-политическа сила — при липсата на друга обществена сила и с това се задоволява днешното правителство — това личи и от речта на г-н Филев, който заяви: „Бранник“ е преди всичко една идейна организация. Тя има своя идеология. Тая идеология е идеологията на правителството“. И понеже, г-да, правителството няма никаква идеология, освен тая да отрича политическите партии, то следва, че „Бранник“ ще бъде използван, само за да може да се постигне отричането на политическите партии.

В своята реч г-н Филев заяви също така, че професионалните организации — цитирам — „ще бъдат уредени така, че да могат да бъдат истински сътрудници на управлението за стопанското издигне на страната и за провеждане политиката на правителството“. Те са задължени — казва той — да прокарат политиката на правителството. Г-да! С това се признава изрично, че задачата на тия организации не е даже отбраната на държавата, а по-скоро политиката на правителството.

Много мога да разбера, г-да, аз тая логика: да търсим опора за един режим в организации, които ние сме създали, които ние плащаме, които ние контролираме, които ние даже мачкаме в ръцете си. Не можеш да се опираш на такива креации, които са твои собствени креации. То е невъзможно.

Г-да! Опора здрава, истинска за един режим може да даде един свободно организиран народ, готов да се бори, да се жертва за една идеология, за един режим, който изразява неговите мисли и неговите възжелания. Но професионалните организации не са това. Те не са свободни организации на съответните граждани, а ограничавани и направлявани от държавни чиновници и правителството. Щом се прояви някаква критика в тия тела, веднага последва разтурянето им. Да посоча ли примера с Индустиалния съюз? Понеже председателят на Индустиалния съюз бил изказал някакво недоверие към различни прояви на правителството, разтуря се, разгоня се управителният съвет на българските индустриалци.

Никола Василев: Той си подаде оставката, г-н Стайнов! Не е разтурен!

Петко Стайнов: Обаче нито „Бранник“, нито професионалните организации, каквито са организирани сега, могат да образуват една истинска организирана политическа опора за който да е режим. Това е невъзможно.

Тогава върху каква солидна организация се опира в същност днешният така наречен безпартиен режим? Режимът, ако иска да бъде истински политически режим, не може да не се крепи върху някаква действителна, организирана обществена сила в народа.

Това ни доказаха досегашните политически режими на всички европейски държави, в които има нови режими. Всички се крепят на една организирана политическа сила, на една партия, наречена фашистка, комунистическа, националсоциалистическа или каквато щете. При всеки режим има една организирана политическа сила, на която той се крепи.

Значи, теорията на моя добър приятел Серафим Георгиев, който твърди, че може да съществува политически режим без политическа партия, аз я отричам. Може да съществува временно, като администрация, докато няма сътресение; но когато дойде денят на изпитанието, тогава правителството ще почувствува нужда от една организирана сила. И понеже знаят това нещо ония, които са по-мъдри от нас, те са взели о време мерки да организират една политическа сила за своите режими — фашистки, националсоциалистически и пр.

Така че режимът всякъде се крепи, ако не на една политическа партия, поне на войската, защото и тя е една организирана сила. Но г-н Филев заяви, че нито партия иска, нито пък на войската смята, че ще трябва да се крепи неговият режим. Г-да! Режимът на г-н Филев дори не е и авторитарен режим. Аз не зная къде да го класирам, ако трябва да направим някаква класификация на режимите. Той не е и авторитарен режим, какъвто е националсоциалистическият, какъвто е фашистският, какъвто е комунистическият, какъвто беше

и режимът на Стамболийски, защото авторитарният режим предполага една политическа партия. Той е монопартиен режим, а нашият е безпартиен режим, г-да.

Г-да! Г-н Филев не иска да признае, от друга страна, че правителството му се крепи и на Народното събрание. Защо? Защото да признае това, то би значило да признае, че Народното събрание, върху което се крепи, може и да го блатира. А няма по-голяма ерес, няма за г-н Филев по-страшна мисъл от тая да се вгълбавя днес на народните представители, че те могат да блатират министрите. Ако режимът се крепи на Народното събрание, последствието е: възможност за блатиране. Но, от друга страна, самото Народно събрание, вие виждате, от само себе си не представлява една организирана обществена сила. То е един орган на държавата, който следователно чрез своя физически състав не може да представлява никаква бойка, бойна обществена сила на базата на обществените борби.

Председателстващ Димитър Пешев: Времето Ви изтече, г-н Стайнов.

Петко Стайнов: Какво тогава представлява в същност безпартият режим на г-н проф. Филев? Е ли някакво ново политическо откровение, г-да, това гонение на политическите партии — дори и когато би се касаело и за силни, програмни партии, каквито са желателни в една страна, а не такива изродени, каквито бяха станали партиите у нас преди 19 май 1934 г.? Правителството изобщо отрича всякакви партии, всяка обществена организирана сила. Ето къде е разликата между мене и правителството в това отношение.

Та, г-да, това гонение на политическите партии не е нищо ново, не е никакво ново политическо откровение. Защо? Защото ние отдавна знаем такива случаи. И Милан, крал сръбски, възвестяваше в Сърбия едно време, че вече нямало да има никакъв партиен режим, и вие видяхте как свърши този крал Милан. И Метаксас по-късно в Гърция възвестяваше такъв политически режим, и вие видяхте къде свърши той. И крал Карол възвестяваше такъв политически режим за Румъния. Да не говорим даже за у нас. У нас в 1882 г. генерал Каулбарс, преди г-н Филев, развиваше същите теории, че партиите били вредни, че партиите ще трябва да се премахнат и че правителството ще трябва да управлява пряко, без посредници, от името на целия български народ. Тия теории, г-да, в тия практики ние ги знаем. Никъде безпартият режим в края на краищата не са донесли щастие на някоя държава и в първия момент на изпитанието винаги те са се сгромолясвали с големи нещастни последици за народите, които са ги търпели.

Председателстващ Димитър Пешев: (Звъни) Г-н Стайнов! Времето Ви изтече отдавна.

Петко Стайнов: Свършвам. — В същност и днес, и вчера, под сянката на безпартиятостта у нас няма един оформен политически режим, какъвто е например националсоциалистическият или фашистският режим, или пък демократическият режим, гдето винаги има една организирана сила. У нас има само една администрация — това е днешното управление и, бих добавил аз, това е една диктатура. (Веселост) Да не ви се вижда смешно и чудно, когато казвам, че това е една диктатура. Във всеки случай тук се касае за едно знамение на едно ненормално време, което преживява и България. Това безпартиятно правителство е един факт на временно безсилие и на насилие, един факт на безправен народ.

Дончо Узунов: Много силно казано!

Петко Стайнов: Това е именно диктатурата.

Г-да! Може да е прикрита тая диктатура на г-н Филев; може да пипа по-удобно, с ръкавици; може да прикрива много умело — признавам аз — своите нокти в котешки лапи. При все това това е една диктатура.

Има разни видове диктатури. Нашата — аз мога да направя една конcesия на правителството — е кротка диктатура. И г-н Филев е един кротък диктатор. (Смях) Но това не му пречи да бъде все пак един диктатор. Г-да! Не е диктатор един Хитлер — той се опира на народа, на организирана сила; не е диктатор и един Муслини — той се опира на народа, на една организирана сила. Даже, както казах оцее, не беше диктатор в същност и Стамболийски, който беше първият авторитарец може би в Европа, който искаше да се опира само на една единствена държавна партия, като считаше, че само земеделската партия има право на съществуване в тая страна.

Един народен представител: Той кротък диктатор ли беше? (Смях)

Петко Стайнов: Но, г-да, диктатори, ако и прикрито, са ония, които в името на някаква неясна и главно неискрена идея за безпартиятност крият безсилието си да намерят пряка и организирана опора всред народните маси. Всички диктатори по света се представяват, че са безпартиятни и надпартиятни. Погледнете историята. Всички са почвали и са свършвали с гонение на партиите. При това всички диктатори в историята, лишени от организираната пряка народна подкрепа, винаги са заявявали, че се крепят на една политика на дела.

Г-да! Никой режим не се крепи на дела. Дела са нещо мъртво. Режимът се крепи на хора, които оценяват тия дела и които за тия дела са готови, ако съзнателно ги възприемат, да се борят организирано и да се жертвуват за упразнищете си. Ето кое липсва на режима на г-н Филев.

Всички диктатори в историята винаги са заявявали, че говорят общо от името на целия народ без посредници, че се опират изцяло на целия народ, който бил ги одобрявал. Няколко години по-късно

когато паднат, виждат, че народът никога съзнателно и организирано не ги е одобрил, никога не е бил готов да ги брани.

Така че, г-да, в края на краищата всички тия режими са се стромолясвали, защото народът ги е отричал още в първия ден на изпитанието. Все пак, дори и при най-благородни усилия от такива управници — признавам го това, но такава е печалната съдба на политиките — щом народът не чувства тия министри като свои министри, щом не чувства това управление като свое управление, щом той не е организиран да ги подкрепя с всички свои сили, в края на краищата той не влага своя ентузиазъм в управлението на държавата, не го подкрепя и при първия момент го изоставя.

Така че, г-да, аз считам, че и по тази втора точка тезата на г-н министър-председателя за безпартийната власт е една погрешна теза, че неговото управление е една временна администрация. Ще мине времето, той сам ще потърси — ако, разбира се, е още той на власт — една организирана сила. Дали ще я намери в професионалните организации, обособени като обществени сили, дали ще направи някакъв ноз „Бранник“, като истинска обществена сила, дали ще се подчини чисто и просто на легионерите, дали ще направи пакт с генерал Луков, който претендира, че има такава сила, не зная, но г-н Филков неминуемо ще потърси една организирана сила, на която да се закрепва. И тогава именно ще може наново да поставим на преценка въпроса, дали наистина има обособена идеология този нов режим, дали ще бъде истински политически режим управлението на г-н Филков, ще поставим на преценка силата, мощта на организираната сила, на която ще искат тогава да се опрат управниците.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Тодор Кожухаров.

Тодор Кожухаров: Г-да народни представители! Бюджетът на Вътрешното министерство винаги е давал повод за интересни дебати. Трябва да признаем, че сега нашата работа в Народното събрание върви много експедитивно. Аз съм 13 години в Камарата. Не съм виждал по-експедитивна бюджетарна комисия от сегашната. В това отношение нейният председател г-н Стамо Колчев би рекорд! Със светкавична бързина свършихме почти всички бюджети, без да сме много преуморени при все това, от работа. Защо, най-сетне, да не си позволим удоволствието да поговорим малко и за идеологии!

Лично аз ще си отида тази вечер много спокоен и доволен в къщи с впечатлението, че България действително е един щастлив оазис на мира, щом като хората могат така спокойно и академично да спорят по идеологични въпроси в един момент, когато на хиляди километра от нас бушува най-великата война на историята.

Мнозина у нас употребиха доста усилия и на словото, и на перото си изхвърлиха много излишна енергия в идеологични спорове. Предпазил ме Господ от такова увлечение, защото, г-да народни представители, аз съм смятал винаги, че идеологията не е Мойсеев скрижал, че тя е нещо живо, което постоянно еволюира с живота.

И действително, ако проследим идеологиите на най-големите движения в Европа, ние ще видим, че те не са такива, каквито бяха преди няколко години.

Аз например притежавам в оригинален текст идеологията на фашистката партия още при идването на Мусолини на власт и ви уверявам, че тя няма нищо общо със сегашния фашизъм. Там се говори за социалистическа република, там се говори за свобода на изборните учреждения, за свободно избран парламент, за свободни партии и пр. и пр. — неща, които нямат нищо общо със сегашния фашизъм. И никой няма да обеси Мусолини заради туй че си е изменил програмата от 1922 г. Така еволюира и националсоциализмът.

Но както и да еволюират идеологиите, г-да, трябва да си признаем, че не е за нашата уста изъжница да си създаваме идеологии в нашата малка България. Идеологиите са рожба на големи световни движения, идеологиите се възвестяват от големи световни трибуни. Такава беше трибуната на френската революция, която раздруса целия свят, и дори негрите в Африка възприеха теориите на либерализма и демокрацията; такава беше трибуната на съветската революция, която раздруса целия свят и до днес го люлее; такава е и трибуната на Германия и Италия, която раздруса цяла Европа и днес воюва със своите знамена.

За нас, малките държави тук на Балканите, е ясно, че днес се борят три идеологии: демокрацията на Англия и Америка, фашизмът и националсоциализмът на Оста и болшевиизмът на Русия. И която от тези три големи идеологии победи, тя ще се наложи, такъв ще бъде светът, какъвто тя пожелае. Всичко останало е подробности.

Има ли смисъл ние, малките, да хабим толкова излишна енергия в тези идеологични спорове? Ние нямаме нито време, нито възможност да създаваме идеологии. Нам идеологията и държавната организация ще ни бъде заповядана по телефона, и ние, истеристемес, ще я възприемем. На нас не може да ни бъде позволен такъв лукс да спорим за идеологии в един момент, когато бушува световна война, тъй както в Цариград, когато турците го обкръжаваха, мъдреците спореха, увлечени в някакви схоластични спорове от религиозен характер.

Г-да народни представители! Като признаваме това право на големите да създават идеологии в света, ние можем действително да спестим доста своя енергия, защото, каквото и да кажем, каквото и да мислим, ще бъде преждевременно. Пък защо после да се червим от това, което сме говорили сега! Как подир ще ставаш от краен фашист демократ, как ще се примирш с такава уморителна акробатика, след като си псувал 20 години демокрацията, да вземеш да й се кланяш! А животът е жестоко нещо. Мнозина ще застави да направят тази сложна политическа акробатия, и аз никой път няма да им завиждам.

Г-да народни представители! Когато говорим по бюджетния проект на Вътрешното министерство, ние можем да се ограничим върху много по-скромни цели, цели от наш обсег, от компетентността на нашата държава, една малка държава, с едно малко правителство с ограничени възможности, защото правителството на България е малко.

Г-да народни представители! Никой няма да ни обеси затуй, че нямаме ясна идеология в това смутно време, но никой няма да ни прости, ако в това смутно време не знаем какво искаме, ако нямаме исторически път в тази велика борба и не знаем своето място в нея. И ето голямата задача на българското правителство: да създаде единно мислещ духовно народ с една ясна обща определена цел, с ясно съзнание къде е нашето място в тази грандиозна борба, един народ, който не слухти страховито около радиото, за да чуе какво ще каже Коста Тодоров или какво ще каже, да кажем, г-н Маданкиев, наш бивш колега тук в Камарата, от Лондон, или как ще го подлъжат от Москва, един народ, който е трасирал своя път, знае къде отива и знае своята цел.

И ето там действително основателно ще ни осъдят, ако не сме успели да създадем това духовно и идейно единство в нашия народ. Никой не може да бъде пророк и да предвижда великанските събития кой щял да победи в края на краищата и кой няма да победи; никой не може да бъде осъден, че не е пророк, защото народите, ако знаеха предвременно кой ще бъде победен, те нямаше никога да воюват. Те воюват, защото всеки поотделно вярва в победата. Излъгват се често пъти и големи народи и пропадат в страшни катастрофи. Не е толкова, как да кажа, осъдително да си съберкал в предвиждането кой ще победи, да не си пророк. Осъдително е, когато вървиш като патка в мъгла и не знаеш къде отиваш, каква цел преследваш в едно велико време, когато светът се преустройва, както казваше Хитлер, за 1000 години.

Е добре, г-да народни представители! Има у нас хора, които смущават това духовно и идейно единство на нацията, някои несъзнателно, други съзнателно. Аз често пъти получавам писма, някакви централни организирано ми пращат писма, може би защото съм вестникар. На Нова година получих маса картички с различни почерци: „Честита Нова година! Да живее „Съветска Русия! Оттеглете нашите войски от Сърбия и Тракия“ и пр. и пр. с явно комунистически лозунги. Четеш писмата, написани с буквите на Кирила и Методий, с „Б“, „В“, и се чудиш: българска ръка ли е писала това нещо!

Жико Струнджев: А ние спорим за идеологии.

Тодор Кожухаров: Да, а ние спорим за идеологии!

Г-да народни представители! Трябва да достигнем това духовно и идейно единство, за което аз говоря.

Преди известно време един виден германски журналист ми зададе въпроса: вярно ли е, че у вас, в България, има много комунисти, какъв процент въобще от българския народ съчувства на Съветска Русия, какъв процент съчувства на Германия и пр. и пр. Аз му отговорих, че тези неща не се мерят математически. Народните настроения се променят. Нашият народ някога е бот готворил Русия, че ни е дала свобода, и издигна паметник на Цар Освободителя. Ако вие, немците, ни помогнете сегас вашата могъща сила да постигнем нашите национални идеали, бъдете уверени, че цяла България ще се покрие с паметниците на Адолф Хитлер. Тези неща не се мерят с проценти и с термометри. Вие видяхте миналата година как нашият народ посрещна германската армия в България. Какво искате повече от това? Навсякъде си пробивахте път с оръжие в ръка, а у нас намерихте отворени обятия и братски сърца. Не, драги господине, казах му аз, мене не ме е страх от български комунизъм, колкото и силен да е той. И цяла България да се комунизират, тя няма да промени нещата в Европа. Мене ме е страх от германския комунизъм. Пазете вие да не се разложите, защото ако вие се разложите, цяла Европа ще се разложи.

И в духа на тези мисли ние си поставяме една скромна задача и искаме от правителството да изпълни тази задача с всичките си сили. И ако то не я изпълни, там вече ние можем да го осъждаме не за туй, че г-н Филков не е изработил идеология на българската държава, но ще го осъдим, ако той е оставил народа в безпътница, ако този народ е останал без никакво идейно и политическо ръководство, ако този народ е изоставен само на радио-София и на някакво си черно радио или пък на някакви си чуждестранни предаватели да го възпитават и да ръководят неговата политическа мисъл. Ние ще го осъдим, ако той не е успял да създаде един жив, постоянен, духовен контакт с българския народ, като негов духовен баща, учител и възпитател, защото всеки народ, колкото и силен да бъде, той е маса, той има психологията и морала на децата, които в трудни моменти се събират около скута на своята майка.

Българският народ трябва да знае своя водач. Той знае, разбира се, своя цар, но той трябва да знае и политически отговорния водач, който всеки ден говори с него като брат с брата и всеки ден му дава нов кураж и вяра в победа докрай. Ето туй да направят правителството на г-н Филков, ние сме в пълно право да искаме това от него. И ако не го направи, тогава нищо не може да го извини.

Ние можем да искаме от него, както каза и моят другар г-н Янев, една добре организирана прехрана. Аз съм толкова години в Народното събрание и никога не съм имал куража да говоря по стопански въпроси, защото смятам, че това е деликатна и специална материя и защото знам, че в тази област не всичко може да се нарежда както ние пожелаем. Но аз искам да изтъкна едно — че никакви комунисти, че хиляди предавателни станции и най-ловки агитатори не могат да направят за духа на народа това, което може да направи една глупава, несвоевременна, неуместна и с нищо неоправдана, да кажем, мярка или разпореждане на Комисарството по прехраната. Ето тук трябва да се внимава. Никога не съм имал куража да упреквам който и да било министър на търговията, защото знам каква трудна работа е то. Аз съм даже бра-

нил, доколкото мога, бившият министър Славчо Загорев; същото съм готов да правя и за г-н Захариев. Но и аз напоследък се убеждавам, че не е само липсата на известни продукти, не са само ограниченията на времето, а има и липса на ум донякъде, има и липса на предвидливост, на съзнание за дълг, а има и зла воля. Само вредители някъде могат да вършат такива кубически глупости, за да раздразнят народа. Имах случая да говоря с г-н Захариев по телефона; той ми даде своите обяснения. Но видите ли: беше необходимо чак министърът да се намеси в тази работа!

В навечерието на Коледа София разполагаше с 25 тона птици — кокошки, мисирки, гъски — та всеки човек да си купи за Коледа по нещо, да се облажи по стар обичай. Е добре, ама явил се някакъв спор между някаква фирма на така наречени износители — ако аз греша, г-н министърът ще ме поправи — и дребните търговци на птици. И в навечерието на Коледа, когато домакините трябва да бъдат втасали от готвене и други работи, на халите се събраха цял полк консуматори, които просто се биеха за една кокошка или за една мисирка, защото продажбата ставала само на едно място, понеже не се постигнало споразумение за някакъв процент на печалба. И понеже никой друг нямал право да продава птици — ерго, там ще отидете, на тази будка. И хората щяха да се изпотрепат. Възмутих се от тази работа, обърнах внимание на г-н министъра и аз му благодаря, че той взе мерки. Но аз си казах, какъв вредител трябва да е бил този човек, на когото не е достигнало нито воля, нито желание да уреди този въпрос своевременно, за да не дразни душата на софиянеца в навечерието на един християнски празник, когато и най-бедният човек е готов да отдели от залька да си купи една кокошка.

Ето, г-да народни представители, една работа, която ние можем да искаме от нашето правителство в кръга на възможностите, и ако то не я изпълни, можем да го осъждаме и да го упрекваме.

Г-да народни представители! Аз ще свърша с още една констатация.

Вие може би вече няма да ме видите да говоря по стопански въпроси, защото нямам кураж, но само така бегло, инцидентно засегнах този въпрос. Аз веднаж имам случая да говоря в Събраниято и сега пак повтарям тази си мисъл: в областта на прехраната чудеса не стават. Винаги нещо ще куца. Никога всичко не може да бъде предвидено. С персонални промени тази работа не може да се отстрани, защото в края на краищата българите ще управляват тази страна, няма да изпишем хора от чужбина. Такива са нашите възможности, такива са търговците, такива са стопанските деятели, толкова ни сече пиетето.

Но, г-да народни представители, ако в областта на стопанството не могат да стават чудеса, има една друга област, в която стават чудеса и тези чудеса са всеки ден пред очите ни. Думата е за чудесата на духа, за духовната мощ, която разкрива широки и необятни простори за дейност на един управник. Я си представете вие това велико чудо: един тримилionen народ, финландският, когато цял свят е фиксирали очите си в могъществото на Съветска Русия, този тримилionen народ да изпъчи гърди срещу 180 милионна Съветска Русия — виждате нейното могъство сега — за да брани своята собствена национална независимост! Очевидно, това е едно велико дело на духа. Този дух не слуша какво говори радио Лондон. Той не се интересува от агитациите на Москва. Този народ знае своето място в историята, знае своя път и целта, която преследва. Това искаме ние от българското правителство да направи от българския народ. Ще успее ли да го направи то — зависи от неговите сили.

Г-да! Говори се за организиране на силите. И аз съм бил за организиране на силите, за организирана обществена сила, и два пъти си подавах оставката за този лозунг, като министър. Сега ви заявявам: моментите са пропуснати. Сега г-н Филев и да иска, не може да направи организирана обществена сила. Друг ще я прави, който доживее на негово място — дано бъде той — да излезе пред българския народ след сключване на мира и да каже: мирът е сключен, границите на велика България са осигурени, български наредбе, работи в мир в бъдеще! Този човек, който бъде щастлив, който бъде удостоен от Бога с това върховно щастие да каже на народа тези думи, ще създаде новото обществено движение в България. Недай Боже да бъде някой майчин син, който ще създаде това обществено течение в името на отрицанието, на комунизма, на разложението. Моментите за създаване на обществена сила са пропуснати. Вече е късно. Не се поправа машината на един локомотив в движение. Локомотивът трябва да бъде спрял.

Г-да народни представители! Ние можем да прекараме до края на войната без обществена сила, но ние не можем да допуснем народът да се разлага в безверие и апатия. Национално обединение и велики идеали не се създават с обществена апатия. Здрава държава не се създава с обществена апатия. Царски трон не се крепи с обществена апатия. Искане е ентузиазъм и готовност за жертви, готовност за пролеем кръвта си до един, както сме я проливали на други места, за да отстоим позициите на нацията. В това съвременно време към тези задачи очакваме ние да ни поведе правителството на г-н министър Филев, като провери достатъчно своите сили, може ли да ги изпълни или не. Ако не може, чувството на граждани и добри българи ще им подсказва какво трябва да направят.

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване предложението на г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: Оттеглям го.

Председателстващ Димитър Пешев: Които г-да народни представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Които приемат § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 5)

Председателстващ Димитър Пешев: По § 5 е постъпило предложение от народния представител г-н Петко Стайнов, с което иска кредитът от 2.500.000 лв. да се намали на 2.000.000 лв. Има думата г-н Петко Стайнов.

Г-н Стайнов! Ще говорите не повече от 15 минути.

Петко Стайнов: (От трибуната) Успокойте се! Разискванията по политически теми са приключили — поне от моя страна. Сега искам да поздигна няколко служебни въпроси във връзка с полицията, специално във връзка с § 5.

Г-да! Винаги съм отдавал голямо значение на тоя държавен орган, полицията, чиято цел е да брани реда, спокойствието и безопасността, които са върховни блага за един установен и редовен правов режим. Аз съм държал винаги да изразя моята почит към една полиция, от каквато има абсолютна нужда всяка държава, една полиция, която действа съобразно законите, която изпълнява с пълна точност своята задача в рамките на законността.

И трябва да констатирам, че нашата полиция, особено униформената полиция от десетки вече години насам доста много се е подобрила и заслужава за това да ѝ изкажа моето уважение. Обаче все пак има известни пропуски, има известни цепнатини, известни нащърбявания във връзка с функциите на полицията. Аз няма да се спирам надълго върху това, но само ще обрна внимание върху едно писание, което излязоха в „Адвокатски преглед“ от видния адвокат и бивш плевенски народен представител г-н Никола Думанов за прекаленостите, на които се е отдала полицията някъде, за да изтръгне насилно показания и признания от подсъдими, вследствие на което тези показания са довели до съвсем погрешни съдебни решения, защото с изтръгнати насилно показания от полицията някои лица са признавали, че дори са извършили убийства, каквито те не са извършвали. Г-н Думанов дава няколко такива случая. И аз моля г-на министър на вътрешните работи да се заинтересува от тези писания в „Адвокатски преглед“, за да вземе мерки, да не се повтаря това. Това не е системата, но това са прекалености вследствие на някакъв садизъм — и в интереса на държавата е да им се тури край.

Второ, искам да обрна внимание на някои прекалености на полицията в Македония, главно в Битоля. Г-н министърът ги знае. Те може би са отделни случаи в Македония. Но особено в Македония полицията трябва да има съзнание за месанската роля, която ѝ се възлага — да приобщи тамошните наши братя към майка България.

Трети случай на прекаленост, с който полицията се постави в неудобно положение, това беше претърсването, което се извърши в София. Аз отправих питане до г-н министъра на вътрешните работи във връзка с това претърсване на столица София, обаче г-н министърът на вътрешните работи не ме е удостоил досега с вниманието да ми отговори. Надявам се, че ще ми даде по-късно, в неподължително време, възможност да развия питането си и той да ми отговори.

Сега аз няма да протестирам против увеличението на кредитите. Министърът е меродавен да знае нуждите на полицията в този момент и е увеличил кредитите, може би доста много, но голямо сигурно е било необходимо. Така например аз виждам все пак, че е увеличен кредитът за тайната полиция от 58 милиона лева на 80 милиона лева, докато този кредит в 1930 г. е бил само 12 милиона лева. Но да оставим сега този въпрос настрана.

Увеличението на кредитите за полицията показва, че са били създадени извънредно много нови полицейски служби в държавата. И наистина, г-да, ако вземете образа на полицейска България сега, т. е. какви служби има днес в страната, и го сравните с образа на полицейска България отпреди 10 години, ще видите, че разликата е от земята до небето. Сега във всеки провинциален град, областен и околийски, има извънредно много полиции, явни и тайни, нови полицейски институти са създадени, нови полицейски учреждения, които по-рано не съществували във всеки околийски град, във всеки областен град.

Тази многобройност на полицията в провинцията поставя, г-да, един нов въпрос. Той е: кому са подчинени тези полицейски органи в провинцията? Тоя въпрос е бил поставян много често в бюджетарната комисия. Там министърът е давал известни свои разяснения, но, г-да, тук пред Народното събрание, в неговия пленум, за да бъде регистриран в стенограмите на Народното събрание, тоя въпрос не е изяснен. Ако аз вземама думата, то е да помоля г-н министъра на вътрешните работи да излезе с едно конкретно, ясно и категорично изяснение и да обясни: полицейските органи в провинцията на кого са подчинени, дали образуват някаква отделна нова власт — някаква извънредна власт — и се подчиняват по своя канален ред на Дирекцията на полицията, или са подчинени на органите на администрацията, каквито са областният директор и околийският управител. Ето въпросът, на който ще искам да отговори г-н министърът на вътрешните работи.

Г-да! Излезе една наредба за правата на областните директори преди 4-5 месеца. Тази наредба за правата на областните директори даваше възможност на областните директори да вземат в ръцете си контрола и ръководството на цялата държавна администрация по всички ресори, по всички ведомства. Тя беше една много важна наредба, и аз, за да подчертая значението, което ѝ отдавам, лично писах писмо на г-н министъра на вътрешните работи, за да му кажа, че я одобрявам и му пожелавам да може да я прокара, за да може

в страната областният директор да стане действително управник и да ръководи с инициатива и свобода цялата администрация на областта по всички ведомства.

Остана обаче открит въпросът какво е положението на полицията в областта по отношение на областния директор, който остава ръководител, надзорник на цялата останала администрация. Полицията, г-да, не е отделна сила, полицията не е отделна власт, полицията е само един инструмент в ръцете на правителството, в ръцете на политическата власт. Политическата власт, представителите на правителството в провинцията са, които трябва да поставят задачите на полицията в провинцията, те трябва да я ръководят, те трябва да имат пълната власт над полицията в провинцията. Това нещо не е станало у нас и до ден днешен. Всички народни представители от провинцията знаете, че има скрити или нескрити, явни или тайни конфликти, съревнования, гонения, отричания между околийските управители и околийските полицейски началници, да не кажа между областните директори и областните полицейски началници. Областният полицейски началник казва: „Аз си имам мое началство. На вас ще дам само сведения какво съм направил, но заповеди, нареждания, планове, наказания аз ще получавам само от моя началник — директора на полицията.“ Това е една погрешна система, това е една пакостна практика. Аз бих молил г-н министъра на вътрешните работи да се изясни по този въпрос. Не е важно в случая, г-да, дали се дават само известни указания, важно е — и аз моля г-н министъра на вътрешните работи да си вземе бележка — дали полицията е иерархически подчинена на областния директор, респективно на околийския управител. Подчертавам думата „иерархически“.

Ние имаме подобно положение във войската. Нашите другари, които са излезли от войската, знаят това положение. Във войската има пехотни дивизии. Тези дивизии се ръководят от началник, командир на дивизията. Към дивизията се числи един артилерийски полк. Той е отделен род оръжие, обаче артилерийският полк, който в техническо отношение и по отношение на обучението си се подчинява, получава инструкции и указания от началника на артилерията във Военното министерство по отношение на назначенията, на наказанията и на заповедите е подчинен само на командира на дивизията. Ето един различен род оръжие, който се подчинява на общия началник на дивизията. Защо да не се направи същото нещо и за полицията — да бъде тя подчинена изцяло, иерархически на областния директор в областта, респективно на околийския управител в околията? Това е моят въпрос, г-да. Днес, когато на народните представители, за нещастие, не се отдава голямо значение като политически лица, политически представители на правителството — ако щете да кажа, и на режима — остават областният директор в областта и околийският управител в околията. Щом е тъй, то на лицето, което има общ поглед върху цялото положение и върху всичките нишки на управлението в областта или околията, трябва да предоставим да бъде иерархически началник на полицията. Ако трябва да се назначава нов персонал, то да го назначава; ако трябва да се представя за уволнение, то да го представя за уволнение; ако трябва да се наказва, то да го наказва; ако трябва заповед да се издаде, то ще издаде заповедта, не Дирекцията на полицията. Дирекцията на полицията трябва да остане по отношение на провинциалната полиция само като едно техническо учреждение, което дава технически указания, грижи се за снабдяването на полицията, прижи се за известни технически усъвършенствувания, грижи се за обучението, но заповедите, задачите ще ги дава областният директор, ще ги дава околийският управител. Такъв е смисълът на закона за държавната полиция, тъй съм го тълкувал, тъй заяви в комисията, че го тълкува и г-н министърът на вътрешните работи, като каза, че бил издал и наредба в този смисъл, обаче на практика до ден днешен — до вчера поне — има спор дали полицията в провинцията е подчинена на областния директор, съответно на околийския управител, или на директора на полицията.

Аз моля, г-н министре, дайте ясно и категорично обяснение не само във вашите наредби, но и пред народното представителство, за да знае целият български народ какви са отношенията между тия учреждения.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-н министърът на вътрешните работи.

Министър Петър Габровски: Уважаеми г-да народни представители! Въпросът, който повдига г-н Петко Стайнов, никога не е бил спорен, нито от гледна точка на закона, нито за министерството и за Дирекцията на полицията, нито при провеждането му на практика. Съгласно действащия закон за държавната полиция, шеф на полицията в областта е областният директор. А съгласно чл. 11 от същия закон, по всички полицейски въпроси областните директори се сношават с министъра чрез Дирекцията на полицията.

Петко Стайнов: Това не е право.

Министър Петър Габровски: Това основно правило се провежда и на практика. Недоразумения, различия, търкания между околийски управители и околийски полицейски началници, като правило, няма. Като навсякъде, така и между тия служебни органи тук-таме — подчертавам и моля добре да се схванат тия мои думи — само тук-таме много рядко се явяват някои търкания, които са и естествени, и нормални при упражнението на службата, каквато е тази на околийския управител и на околийския полицейски началник. За съжаление, от около една година насам, този въпрос, не, тази мълтва, че имало някакви неразбирания между администрацията и полицията и специално между околийските управители и околийските полицейски началници се разраства все повече и повече, като за свой родоначалник има г-н проф. Стайнов. Той не пропуска случай, било в обществото, било сред свои приятели, било сред свои сту-

денти, било в парламентарната комисия, или тук в пленума, да изнася този въпрос и да прави познатите вам твърдения.

Аз вземах думата не толкова да ви кажа какво е фактическото положение, защото знам, че вие го познавате, а за да замоля г-н Петко Стайнов, ако той наистина, като български общественик, като народен представител, като професор по административно право и като българин най-подир, милее що-годе за добрите отношения между администрацията и полицията и за доброто функциониране на службите на тези институти, да престане да раздухва този въпрос. Той е ясен, по него няма спор и не може да има. (Ръкоплескания)

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя най-напред на гласуване предложението на г-н Петко Стайнов. Поддържате ли го г-н Стайнов?

Петко Стайнов: Оттеглям го.

Председателстващ Димитър Пешев: Които г-да народни представители приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 6)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 7)

В този параграф след думите „отличили се с усърдие служители“ се прибавят думите „за извънреден и нощен труд“, като кредитът се увеличава на 1.800.000 лв.

Председателстващ Димитър Пешев: Които г-да народни представители приемат § 7, както е изменен от комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 8)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 9)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 10)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 11)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 12)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 13)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 14)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 15)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 16)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 17)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 18)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 19)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 20)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 21)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 22)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 23)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 24)

Председателстващ Димитър Пешев: По § 24 г-н Петко Стайнов прави предложение да се заличи кредитът. Има думата г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (От трибуната) Г-да! Аз благодаря за осветлението на г-н министъра, които бяха категорични. Протестирам обаче против неговото твърдение, че аз съм раздухвал този въпрос. Мене ме боли и затова го повдигам. Той не е мой въпрос. И други народни представители са го повдигали. Г-н министърът беше категоричен и аз му благодаря, обаче сякаш да му благодаря още повече, ако беше казал, че и иерархически са подчинени полицейските провинциални органи на административните.

Министър Петър Габровски: То се казва: „не по врат, а по шия“.

Петко Стайнов: Значи, иерархически са подчинени.

Министър Петър Габровски: Кой е шеф? Областните директори.

Петко Стайнов: Аз съм направил предложение по § 24, който е за храна на въдворени на временно местожителство лица без средства, в смисъл да се премахне целият кредит. Касае се за интернираните. Колебаех се отначало дали да поискам увеличение или намаление. Отначало си казах: ще поискам увеличение, може да потърбя и за мене, пък може да потърбя и за други. (Смях) Не се знае утре кой ще бъде интерниран — това е политика — и кой ще се ползва от този кредит. Нали така, г-н министре?

Министър Петър Габровски: Божа работа.

Петко Стайнов: Затуй отначало исках да направя предложение за увеличение, но понеже г-н министърът на финансите изобщо не позволява увеличение на кредит, аз, като премислих, направих предложение за заличаване на целия кредит. Не желая нито на себе си, нито на който и да е друг да бъде интерниран. И понеже моето желание е да няма интернирания, затуй реших да поискам премахването на този кредит. Дано с премахването на този параграф се премахне и нуждата от интернирания.

Министър Петър Габровски: Толкова ли сте установен, г-н професоре, та първо сте мислили да предложите увеличение на кредита, а после искате премахване на целия кредит!

Петко Стайнов: По въпроса за интерниранията ние сме имали случаи да си кръстосаме оръжията с г-н министъра на вътрешните работи и да се изкажа пред вас. Затова аз нямам сега намерение да излагам тук чисто политическата страна на въпроса — аз съм се изказал по нея по-рано. Няма да започна наново да изтъквам основните принципи на интерниранията и възможностите за интерниранията. Обаче трябва да констатирам, че при липсата на една организирана опора в народа, която би улеснила извършването на много правителството в борбата му с разрушителните и другите вредни елементи и би му позволила повече да действа с убеждение, отколкото с насилие и със строги мерки, правителството г-да, се е видяло принудено да прибегне до най-пълното и най-дръзкото употребяване на няколко изключителни средства на насилие, които ясно очертават и неговото безсилие, и ненормалното положение не само на страната, но и на самото управление.

Това са, на първо място, ред крути мерки, които е била заставена да върши полицията ни; това е забраната на публичните събрания чрез полицията; това е пълното ограничение на обществените сдружения чрез органите на Министерството на вътрешните работи, които ги контролират и напълно ограничават; това е уволнението на чиновниците, които правителството счита, че не са много верни на режима — последствие от политизирането на чиновниците; това е цензурата, която пречи за създаването на обществено мнение.

Председателстващ Димитър Пешев: Г-н Стайнов! Говорете само по предложението си.

Петко Стайнов: Аз мотивирам защо правя предложението за премахването на кредита по този параграф, т. е. за премахването на институцията на интернирането. Аз съм в кръга на въпроса. Интернирането е било прилагано, г-да, по-рано, на първо място, против празноскиятите, против така наречените вагабонти, и, на второ място — срещу хората, които се отдават на разврат, на разни хазартни игри и само като изключение и срещу ония лица, които са

били опасни за обществения ред. Но и тия интернирания, които са били предвидени в законите у нас, са ставали при известни гаранции.

Г-да! В закона за държавната полиция се говори само за определяне на задължително местожителство. Това, което наричаме интерниране, то е определяне на задължително местожителство. Законът предвижда възможността, правителството, при дадено положение, да прати някои хора да живеят другаде, в старите предели на царството или в новоосвободените земи, в села или градове, според както намери за добре. Това е законно, това е право. Но законът за държавната полиция също така изрично изисква, щото всяко интерниране, като полицейско разпореждане, като полицейски административен акт, да бъде винаги специално мотивирано, да се знае защо едно лице го въдворяват на местожителство. Това се иска в самия закон. В закона е предвидено, че интернирането може да трае само до 6 месеца. Всяко интерниране над 6 месеца е беззаконие. Ако смятате, че трябва да държите хората и по-дълго време, създайте нов закон, предвидете 2, 3, 5 години да се държат те интернирани, но законът предвижда изрично 6 месеца. Значи, административният акт, по силата на който става интернирането, има валидност само 6 месеца. Освен това не са предвидени никъде в законите у нас концентрационни лагери.

В закона за разтуряне на политическите партии става дума, че известни хора може да се интернират, да се въдворяват на постоянно местожителство и да бъдат под полицейско или военно наблюдение. Това значи да бъде заставено едно лице не само да живее в определено място, но и да се разписва всеки ден в полицейското управление. Обаче за концентрационен лагер, който в същност е затвор, никъде в нашите закони не се говори.

Най-после, ако вие сте толкова партизани да създадете концентрационни лагери, политически затвори, добре, г-да, създайте закон за тях, но при настоящия законодателство концентрационните лагери са беззаконие. Върху този въпрос ние сме имали случаи да спорим с г-н министъра на вътрешните работи и по него аз спирам.

Но искам все пак да ви обърна вниманието, че в нашата страна има един закон за наказателното съдопроизводство, който е в сила. В чл. 6 на този закон пише, че никое лице не може да бъде задържано под стража повече от 10 дни във от условията, предвидени в закона за наказателното съдопроизводство. Едно задържане в концентрационен лагер е задържане под стража не при условията, предвидени в закона за наказателното съдопроизводство. Докато не измените вие този чл. 6 от закона за наказателното съдопроизводство, всяко задържане по полицейски ред в един затвор, какъвто представлява от себе си концентрационният лагер, е едно нарушение на закона.

Г-да! Интернираният не е затворник. Най-първо, никой съд не го е осъдил. А щом не е осъден, нямате право да го задържате под стража във от условията на закона за наказателното съдопроизводство. Щом не е осъден от никой съд, той трябва да бъде третиран на друго основание и поради това не може да му се отнемат ред свободи. Така например защо не му се позволяват посещения? На кое основание? Къде е казано в някой закон, че едно лице, което не е осъдено, а вие сте го задържали по ваш почин, няма право да бъде посещавано, няма право да получава писма, книги да чете, вестници да чете? На кое основание, по кой закон става това? Или има закони в тая страна, или има конституция, или няма! Г-н министърът на вътрешните работи си спомня, че като адвокат, преди да стане министър, в Ломския конгрес на адвокатите — г-н Логофетов ако е тук, ще ме подкрепи — най-много се бореше, против тая институция и искаше да се отстояват правата на българските граждани по конституцията. Е добре, г-н Габровски, бидейки министър, отстоявайте правата, които настоявахте да имат българските граждани, когато бяхте адвокат.

Вие отидохте даже дотам — опровергайте ме, ако не е вярно — че в някои случаи слагат белезици на интернираните, както се слагат на осъдените когато ги пращат в концентрационен лагер. Ако криво съм осведомен, ако бъда опроверган, веднага ще си оттегля думите. Това са работи недопустими за лица, които може да имат политически прегрешения, но от никой съд не са признати за престъпници, не са осъдени.

Най-после, вие ги пращате на принудителна работа. На принудителна работа вие може да пращате само осъдени. Има някои положения, според които на принудителна работа може да се пращат спекуланти, но политически лица нямате право да пращате на принудителна работа. Такъв е законът. Ако искате да ги пращате на принудителна работа, променете закона или създайте закон за концентрационните лагери. Тогава ще видим дали е конституционен или не. Докато не е създаден такъв закон, вие вършите беззаконие с тия интернирания и с начина, по който държите интернираните.

В закона за наказателното съдопроизводство е казано, че едно лице не може да бъде задържано под стража в мястото, което, съгласно закона за наказателното съдопроизводство, не е определено за помешение за задържане под стража и за затвор. Е добре, концентрационните лагери по силата на кои закони, на кои правила от закона за наказателното съдопроизводство са определени за място, където могат да бъдат задържани български граждани? Няма такъв закон. И докато не създадете такъв закон, вие нарушавате чл. 5 и чл. 7 от закона за наказателното съдопроизводство.

Вие виждате че аз не слагам въпроса на политическа база — макар че бих могъл много да кажа, дали трябва да стават тия интернирания — а го слагам на правна база — че при сегашното наше законодателство те не може да стават, защото ще бъдат беззаконие.

Сега, г-да, в България има два вида интернирания — интернирания в разни села и градове и интернирания в концентрационни лагери. За прехраната на тия хора, които често пъти нямат средства да се прехранват, се предвижда в § 24 кредит от 5 милиона лева. Най-главният концентрационен лагер у нас е лагерът „Кръстополе“.

който се намира в една гръцка казарма, в едно маларично място край Места. В никой закон това място „Кръстополе“, тая гръцка казарма не е определена по надлежния ред — нека ме опровергае г-н министърът — за помещение, в което да бъдат затваряни български граждани и да се поставят под стража. За „Кръстополе“ аз не съм досега чул да е определено за затвор съгласно закона за наказателното съдопроизводство, чл. 6. Г-н министърът нека ме опровергае.

Там български граждани са третирани като осъдени затворници, без някой съд да се е произнесъл за тяхната вина. Там са изпратени само по силата на разпорежданията на полицията много граждани, и когато те поискат да знаят, съгласно закона за държавната администрация, на какво основание ги изпраща там и каква е мотивировката, защото законът изисква мотивировка — така е по закона — на някого не дават мотивировка; а му казват: „Ти си опасен елемент, ти си комунист!“ . Това, г-да, не е мотив. Мотивите са едно разсъждение, едно обяснение на един акт, на едно извършване. „Ти си комунист“ е едно твърдение, то не е мотивировка. Интернираните имат право по закон да обжалват административния акт по интернирането им; затуй искат да им се даде препис от тоя акт с мотивите, но не им се дава. Това е едно беззаконие.

Г-да! Има хора, които са задържани повече от 6 месеца. И това е едно беззаконие. Там има хора, които стоят повече от 12 месеца, повече дори от 20 месеца. Ако цифрите са неточни, ако стоят по-малко тия хора, ще бъда много доволен да бъда опроверган. Ето цифрите: има 12 души, които са задържани повече от 20 месеца, когато според закона само 6 месеца може да се държат. Ако изтекат 6 месеца, вие трябва да пуснете лицето, защото силата „на административния акт изтича, и само ако лицето извърши ново престъпление и се яви нова опасност, наново ще издадете нов административен акт, с нова мотивировка, за да го задържите за нови 6 месеца. Но вие ги държите 20 месеца, вие ги държите 3 пъти по 6 месеца, без да им давате мотивировка за това задържане. Те стоят там, без да знаят кога ще бъдат пуснати. Това е по-тежко положение, отколкото е положението на затворниците, които поне знаят на колко години са осъдени. Едно осъдено лице знае, че 2-3-5 години ще лежи в затвора, но след това ще излезе, а едно лице в „Кръстополе“ не знае кога ще излезе, не знае по благоволение на полицията кога ще го пуснат. Често не знаят защо ги интернират. Там има 100 души, които стоят над 17 месеца; там има 220 души, които стоят над 15 месеца; там има 30 души, които стоят над 8 месеца; там има други 140 души, повече от Македония, които стоят повече от 6 месеца. Давам ви, значи, данни за лицата, които стоят повече от 6 месеца. Ще ги опровергавате ли?

Там има хора, г-да, които са над 60 години, стари хора, от които не може да се очаква вече никаква вредна активна политическа дейност, и се държат там при много лоши условия, които могат да имат тежки последствия за тяхното здраве. Техните семейства са обречени на глад и мизерия. Това са най-често работници. Най-после да допуснем, че бащата е виновен; какво са виновни жената, какво са виновни децата му? При мене се мъknеше една туберкулозна жена с две деца и ми казваше: „Какво да ги правя, г-не, ще ида да ги оставя пред къщата на г-н министъра на вътрешните работи, да ги храни той.“ Шом вие предвиждате кредит за интернираните, трябва да се погрижите и за техните семейства. Какво са виновни децата и жените в тези тежки изнурителни времена?

Председателстващ Димитър Пешев: (Звъни) Свършете!

Петко Стайнов: Г-да! Там има един работник от Варна, над 60 години. Там е Тодор Павлов, прочут многоизвестен български философ. Молихме г-н министъра нееднократно за него. Той е един философ, който никога не е бил ценен много в комунистическото движение. Той е човек над 60 години, от Македония, който има особени родолюбиви чувства по отношение на Македония. Този човек стои там 19 месеца. Има прекалености. (Възгласения)

Моля ви, г-н министре, поискайте списъците! Ако трябва някой да бъдат осъдени, дайте ги на правосъдието, за да добият присъди и тогава ги поставят в затворите. Ако има интернирани по случайности и подозрения, поради прекалености, ако има интернирани с по-голяма възраст и болни, освободете ги. Прегледайте списъците, недейте оставя да се шири едно такова безправие по един такъв начин.

Аз смятам, г-да, че дори да се създаде закон, да се узакони положението на тия интернирани, които правителството иска да задържи, налага се все пак за всеки отделен случай да се проверят мотивировките, да се провери колко месеца стои всеки един от тях, и всички интернирани, които стоят над 6 месеца, да бъдат освободени.

Г-да! Едно време ние порицахме Стамболийски, че без съд хвърли в една турска казарма в Шумен тридесет български политически лица, понеже не споделяли неговата политика. Той тогава наляво и надясно ги ругаше, отричаше ги и ги вкара в шуменската казарма. Но тогава целият български народ се възмути, и това допринесе за падането на Стамболийски и по-късно за неговото отричане и съдене, което щеше да стане. Сега вие в една гръцка казарма пращате най-малко 500 души без съд и ги държите без закон повече от 6 месеца. Има нещо прекалено в това, г-да.

Председателстващ Димитър Пешев: (Звъни) Свършете.

Петко Стайнов: С интернираните нищо няма да се постигне. И царска Русия не бе спасена, като пращаше своите големи хора в Сибир. Това „Кръстополе“ е Сибир за нас. Сега сте измислили

пък я Самотраки. (Възгласения) В тая страна има закони. Ако трябва да извършите известни интернирания, ако се налагат за запазването на реда, направете ги, но в рамките на закона.

Така че моето пожелание по този въпрос е — аз затуй предлагам да се махне този кредит — да може да се създадат нормални политически условия в нашата държава, за да не става нужда да се интернират толкова много български граждани при едно такова голямо беззаконие, при едно такова чеспазване на законите.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Иван Петров.

Иван В. Петров: (От трибуната) Г-да народни представители! Може би г-н министърът на вътрешните работи ще отговори на г-н Стайнов, но аз не бих желал да се изтъква, че ако народното представителство спокойно е слушало г-н Стайнов, то споделя неговите разбирания по отношение на интернираните. Затуй аз счетох за дълг да изляза на трибуната.

Г-да народни представители! С институцията за интерниранията са си служили не само сега, с нея са си служили много отдавна. Може би някъде са си служили с нея поради това, че за целите на някой режим е била нужна тази институция. Но доколкото познавам историята, в повечето случаи, особено в изключителни времена, институцията на интернираните се е явявала като една необходимост обществена, политическа често пъти, диктувана най-вече от сигурността на страната.

Аз мисля, че когато дойдем на тая трибуна да говорим по въпроса за интернираните, не бива да оставим впечатление, че онзи, който е на министерското място и който пристига до тая административна мярка, прави това от едно чувство — как да ви кажа — на херостратовство.

Ние едно можем да пожелаем — тая мярка да не се прилага. Но да не се прилага тая мярка изисква се друго нещо, което трябваше да каже г-н Стайнов. Той трябваше да се спре на въпроса, именно: от какво са продиктувани интернираните. Лицата, които се интернират, защо се интернират? Дали без каквато и да е тяхна вина, без каквато и да е тяхна дейност, която е мотивирала в края на краищата тяхното интерниране. Аз бих желал, когато г-н Стайнов говори за някои крайности, да се мотивира и конкретно да каже, къде тая мярка не е обоснована, къде тая мярка не е продиктувана от обществен интерес, не от държавна сигурност — да каже конкретни случаи.

Аз бих желал по-скоро да се отправи един апел към тези, които са интернирани, да съзнаят сериозността на днешното време, да съзнаят пътя, из който трябва да вървят. Защото аз и друг път съм поддържал: не се наказват хората само за техните мнения, не се наказват хората за това какво мислят и какво таят в душата си, какви са техните разбирания по каквито и да е въпроси; наказанието винаги идва като репресия за една дейност. Ние можем да говорим тук тиради против тая мярка — интернирането — движейки се от идеологични съображения, какво е най-желателно, да я осъдим като една крута мярка, но политикът борави с действителност. Този, който е на отговорното място (Сочи министерската маса), ще бъде повече осъден, ако бездействува, отколкото ако е действувал така или иначе в дадено време.

И мене ми е чудно, защо г-н Стайнов, като ни напомни, че царска Русия не са я спасили интернираните, забрави да ни каже в Съветска Русия не е ли имало интернирания, и не само интернирания, но и отиване без връщане. И мене ми е чудно, г-н Стайнов, защо, като поменавате царска Русия, не поменавате и съветския режим? С такива приказки създаваме основателни поводи да се мисли, че действително тук се говори тенденциозно, за да се създават подозрения и за най-добрия българин. Не искам да хвърлям подозрения върху г-н Стайнов, защото зная, че той е отличен българин и зная какъв войник е бил той, но не мога да не кажа, че от такива приказки, казани така тенденциозно, може да се направят недобри заключения. Затова аз излязох на трибуната да протестирам и да изразя своето недоволство от начина, по който г-н Стайнов постави проблемата. Въпроса за интернираните, г-н Стайнов, вие трябваше да го поставите така: оправдани ли са интернираните или не са оправдани. Вие разправяте, че някой-си 60 или 70-годишен човек, от Тракия или от Македония, бил интерниран и казвате, че едва ли не тези, които са интернирани, са някакви мъченици. Посочете конкретно, г-н Стайнов, лица, чието интерниране да е резултат на една престъпна воля от страна на властта. Аз ще ви кажа обаче, че винаги, когато съм интерниран за някой интерниран и мисля да изляза или друг отговор, след като съм проверявал лично, винаги съм установявал, че той е интерниран за известна дейност. И мога да уверя г-н Стайнов, че много от интернираните трябва да благодарят за това, че са интернирани, защото, ако не бяха интернирани, може би щяха да отидат на въжето.

Сотир Янев: Много вярно.

Иван В. Петров: Аз считам, че тая мярка, интернирането, в много случаи се явява като спасителна мярка за живота не само на интернираните, а и за техните близки, на които много от интернираните, като хора, които развиват една пакостна дейност, която подронва сигурността на нашата страна, като хора, подозрени и уличени като чужди агенти, хора, които, увлечени от своите разбирания, забравят дълга си към собственото си отечество и държава, като хора зловредни, могат да повлияят и да ги повлекат след себе си, както много добре преди малко изтъкна г-н Кожухаров.

Заклучавайки, аз моля, когато се говори за интернираните, да се внимава, за да не може утре да се спекулира и да се нащърбява онова, което всички трябва да пазим — националното единство.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-н министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър Петър Габровски: Уважаеми г-да народни представители! Още когато дадох обяснения по отговора на тронното слово, имах възможност да се спра на въпроса за въдворяването на нови местожителства. Тогава аз изтъкнах причините, които предизвикват тази полицейска мярка, нейното закононо основание, и подчертах особено много, че правителството знае нейната болезненост, че я прилага извънредно внимателно, че прави и ще прави всичко възможно, случаите на въдворяване да бъдат ограничени до възможния минимум.

Сега трябва да отговоря на г-н Стайнов, който твърди, че при тези въдворявания не бил спазван законът, че въдворяванията не почивали на закононо основание.

Г-да! Има два вида въдворявания. Едните са принудителна промяна на местожителство, принудително установяване на ново временно местожителство, при които лицата не са под непосредствен полицейски контрол. Това става по силата на чл. 124 от закона за държавната полиция. Тези въдворявания се вършат или от министъра на вътрешните работи в определени случаи — а сега, по негова делегация, от областните директори — или от директора на полицията в други случаи. Другите са въдворявания по силата на закона за разтуряне на партийно-политическите организации, при които въдворените на ново местожителство са поставени под непосредствен полицейски надзор. При тези въдворявания лицето може свободно да се движи в населеното място, където му е определено да живее, но се намира под непосредствен полицейски надзор. Тоя род въдворявания, безспорно по-тежки, стават не по заповед на министъра, а по решение на Министерския съвет, след предварително събиране на сведения от страна на Дирекцията на полицията и по доклад на министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Не е вярно и твърдението на г-н Петко Стайнов, че имало въдворени лица, които седят на принудително местожителство без съответни, както ги нарича той, административни актове. Истината е, че общо времето на прибавяване на принудително местожителство по различни въдворявания за някои лица надминава 6 месеца. Обаче никой не е бил въдворен на принудително местожителство за срок повече от 6 месеца само с един административен акт и никой не е престоял на принудително местожителство повече от 6 месеца по един административен акт. За всяко въдворяване е имало и съответната мотивировка. Разбира се, много естествено е, че тая мотивировка не може да бъде известна на г-н Петко Стайнов по простата причина, че той не се е заинтересувал за нея.

Правейки тая декларация и имайки пред вид декларацията, която направих при отговора на тронното слово, аз не мога да не изразя учудването си от начина, по който г-н Стайнов разглежда въпроса за интернираните. Колкото и да е неприятно да изтъкна туй, аз намирам, че г-н Стайнов не е запознат с въпроса, от една страна, а, от друга страна, той го повдига, поставя и разглежда много тенденциозно, за да не употреба друга дума. Не е ли тенденциозно, уважаеми г-да народни представители, да ви говори тук г-н Стайнов за г-н Тодор Павлов и да го нарича философ, а да не спомене другите негови качества, да не спомене голямата му роля като комунистически функционер в България, като агент на третия интернационал, като завършил школата за терористични акции и професор в нея? Може ли в един Парламент един народен представител, който обича своята родина и милее за нейната държавна сигурност, когато ще говори за Тодор Павлов, да каже за него само, че той е един философ?

Г-да! От личните чувства, от правните познания и от настроението към един или друг министър във времената, в които живеем днес, има и по-важни и по-съществени неща. Едно от най-важните е народното спокойствие и държавната сигурност. В името на това народно спокойствие и на тази държавна сигурност, много внимателно, след старателно проучване и винаги с пълно съзнание за последиците и за отговорността, която поемаме, ние, въпреки нашето желание, вършим въдворявания и ще ги вършим, когато е необходимо. (Ръкоплескания)

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване предложението на г-н Петко Стайнов.

Който приема предложението на г-н Петко Стайнов, с което г-да министрите не са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приема § 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 25)

Комисията прибави в първия ред след думите „бита на“ думите „администрацията и“ и след думите „полицията и“ думите „на администрацията и“.

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 25, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 26)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 27)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 28)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 29)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 30)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 31)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 32)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 33)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 34)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 35)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 36)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 37)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 38)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 39)

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това бюджетопроектът за разходите на Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция — е окончателно приет. (Ръкоплескания)

Г-да! Понеже част е 8, моля, да се съгласите да продължи заседанието, докато изчерпим точки първа, втора и трета от дневния ред.

Който г-да народни представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към буква „б“ на точка първа от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта на Министерството на вътрешните работи и народното здраве — Главна дирекция на народното здраве.

Има думата народният представител г-н д-р Иван Йотов. — Отсъства.

Моля г-н докладчика да докладва.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете заглавието и § 1*).

В обяснителната таблица към този параграф, на стр. 11, комисията заличи изцяло глава I и я замени със следната нова таблица:

*) За текста на параграфите виж бюджетопроекта, приложен в албан № 25 заседание.

Брой на служителите по бюджета за 1942 г.	Разрешени кредити по бюджета за 1942 г.	Брой на служителите по бюджета за 1943 г.	НАИМЕНОВАНИЕ НА СЛУЖБИТЕ И ДЛЪЖНОСТИТЕ	Стр. и № по таблицата	Месечна основна заплата едному	Годишна заплата едному	Искат се кредити за всички за 1943 г.
Глава I							
I. ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ							
Заплати на личния състав							
1		1	Главен директор	28—39	13.200	158.400	158.400
—		1	Помощник-юрисконсулт	14—150	7.200	86.400	86.400
1		1	Стенограф I кат.	12—115	4.200	50.400	50.400
2	197.760	3					295.200
1. Отдел за вараните болести							
1		1	Началник на отдел — лекар	10—74	9.400	112.800	112.800
1	84.600	1					112.800
1. Инспекторат за заразните болести							
2		3	Главни инспектори — (лекари)	8—32	8.000	96.000	288.000
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
1		1	Пресметач	11—94	2.600	31.200	31.200
4	209.040	5					350.400
2. Отделение за местните здравни служби, хигиена и здравна статистика							
1		1	Началник на отделение (лекар)	10—73	8.400	100.800	100.800
3		3	Главни инспектори	8—32	8.000	96.000	288.000
1		1	Лекар III—I ст.	9—47	4.600—5.600	55.200—67.200	55.000
—		1	Ръководителка-акушерка	27—14	3.600	43.200	43.200
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
2		2	Пресметачи	11—94	2.600	31.200	62.400
8	450.000	9					580.000
13	743.640	15					1.044.800
II. Отдел за лечебните заведения							
1		1	Началник на отдела (лекар)	10—74	9.400	112.800	112.800
1	92.760	1					112.800
1. Инспекторат на лечебните заведения.							
3		3	Главни инспектори (лекари)	8—32	8.000	96.000	288.000
1		1	Главна милосърдна сестра	27—15	4.000	48.000	48.000
1		1	Уредник (на болничните складове)	13—128	3.800	45.600	45.600
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
6	345.360	6					412.800
2. Отделение за минералните бани и лечебните места							
1		1	Началник на отделение (лекар)	10—73	8.400	100.800	100.800
1		1	Главен инспектор	8—32	8.000	96.000	96.000
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
3	162.840	3					288.000
10	600.940	10					753.600
III. Отдел за социалните болести							
1		1	Началник на отдел (лекар)	10—74	9.400	112.800	112.800
1	84.600	1					112.800
1. Инспекторат за социалните болести							
1		3	Главни инспектори, (лекари по туберкулозата, венеричните болести и майчинство — детство)	8—32	8.000	96.000	288.000
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
2	108.240	4					319.200
2. Отделение за маларията							
1		1	Началник на отделение (лекар)	10—73	8.400	100.800	100.800
—		1	Главен инспектор (лекар)	8—32	8.000	96.000	96.000
—		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
1	84.600	3					288.000
4	277.440	8					660.000

Брой на служителите по бюджета за 1942 г.	Разрешени кредити по бюджета за 1942 г.	Брой на служителите по бюджета за 1943 г.	НАИМЕНОВАНИЕ НА СЛУЖБИТЕ И ДЛЪЖНОСТИТЕ	Стр. и № по таблицата	Месечна основна заплата едному	Годишна заплата едному	Искат се кредити за всичка за 1943 г.
IV. Отдел здравно-технически							
1		1	Началник на отдела (инженер)	10—74	9.400	112.800	112.800
5		6	Главни инспектори (инженери и архитекти)	8—32	8.000	96.000	576.000
1		1	Архитект III—I ст.	7—11	5.200—6.000	62.400—72.000	62.400
1		1	Началник на бюро (архитект)	10—70	5.600	67.200	67.200
3		3	Техници строители III—I ст.	12—126	3.000—3.800	36.000—45.600	108.000
2		2	Чертежници II—I ст.	14—147	2.600—2.800	31.200—33.600	64.800
2		2	Майстори-специалисти	9—55	3.200	38.400	76.800
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
1		1	Писар	11—82	2.300	27.600	27.600
16	834.120	18					1.126.800
V. Отдел фармацевтски							
1		1	Началник на отдела (фармацевт)	10—74	9.400	112.800	112.800
1	92.760	1					112.800
1. Отделение за аптеките							
1		1	Началник на отделение (фармацевт)	10—73	8.400	100.800	100.800
1		1	Главен инспектор (фармацевт)	8—32	8.000	96.000	96.000
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
3	192.840	3					232.800
2. Отделение за лекарствоснабдяването							
1		1	Началник на отделение (фармацевт)	10—73	8.400	100.800	100.800
1		1	Главен инспектор (фармацевт)	8—32	8.000	96.000	96.000
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.100—36.000	31.200
3	192.840	3					228.000
7	478.440	7					573.600
VI. Отделение бюджетоконтролно							
1		1	Началник на бюджетоконтролното отделение	37—6	8.400	100.800	100.800
1		1	Началник бюджетоконтролната служба	37—5	7.000	84.000	84.000
4		5	Контрольори по отчетността III—I ст.	37—1	4.600—5.600	55.200—67.200	276.000
2		3	Книговодители III—I ст.	9—39	2.600—4.000	31.200—48.000	93.600
1		1	Архивар I кат. и III—I ст.	7—8	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
2		2	Регистратори	11—105	2.300	27.600	55.200
11	471.600	13					645.600
Снабдителна служба							
—		1	Началник на службата	10—22	7.000	84.000	84.000
—		2	Проверители	11—95	3.000	36.000	72.000
—		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
—		4					192.000
11	471.600	17					837.600
VII. Секретариат							
1		1	Главен инспектор (лекар)	8—32	8.000	96.000	96.000
1		1	Домакин I кат. и III—I ст.	8—25	2.600—3.600	31.200—43.200	43.200
2		3	Проверители	11—95	3.000	36.000	108.000
1		1	Кореспондент на два езика	9—43	4.600	55.200	55.200
1		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
1		1	Архивар I кат. и III—I ст.	7—8	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
2		2	Помощник-архивари	7—10	2.300	27.600	55.200
4		4	Писари	11—82	2.300	27.600	110.400
3		3	Регистратори	11—105	2.300	27.600	82.800
2		2	Експедитори	8—25	2.200	26.400	52.800
2		2	Телефонисти II—I ст.	12—125	2.400—2.600	28.800—31.200	57.600
7		7	Машинописци II—I ст.	10—57	2.400—2.800	28.800—33.600	201.600
1		1	Шофьори II—I ст.	14—139	2.600—3.000	31.200—36.000	36.000
5		5	Прислужници I кат.	11—97	1.800	21.600	108.000
1		1	Разносвач	11—102	2.000	24.000	24.000
1		1	Огняр	10—75	2.000	24.000	24.000
1		1	Вратар	7—15	1.800	21.600	21.600
3		3	Чистачки	14—143	1.000	12.000	36.000
39	868.320	40	Всичко				1.164.400
Служба пенсии за инвалидност							
—		3	Лекари III—I ст.	9—47	4.600—5.600	55.200—67.200	165.600
—		1	Деловодител I кат. и III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
—		2	Машинописци II—I ст.	10—57	2.400—2.800	28.800—33.600	57.600
—		6					254,00
39	868.320	46					1.438.800
102	4.502.280	124	Всичко по глава I				6.729.600

На стр. 13 в д) „Общи служби“ вместо един „машинист II категория“ се предвижда един майстор. 9—53, с месечна заплата 2.600 лв., годишна заплата 31.200 лв.

На стр. 14 номерът по таблицата за милосърдните сестри в „Здравен център в София“ от 65 се поправя на 63.

На стр. 15 номерът по таблицата за двамата работници в централния аптечен склад от 97 се поправя на 99, за прислужниците I категория от 90 се поправя на 97 и за пазача от 80 се поправя на 77.

В „I. Областни медицински служби“ инспекторите IV—I степен от 20 се намаляват на 9 и съответно и исканият за тях кредит.

Номерът по таблицата за старшите фелдшери от 63 се поправя на 64. Съответно се поправя и месечната заплата.

На стр. 16 номерът по таблицата за началниците на секция в бактериологическата секция и в химическата секция от 76 се поправя на 71.

В „д) Диспансери, съвещателни станции и пр.“ номерът по таблицата за милосърдните сестри или посетителки от 69 се поправя на 69.

На стр. 17 в „5. Околийски медицински служби“ околийските лекари от 119 се увеличават на 130; съответно се увеличава и исканият кредит за тях.

В „6. Участъкови медицински служби“ исканият кредит за участъковите лекари от 52.570.000 лв. се увеличава на 54.847.000 лв., а „30 зъболекари III—I ст.“ се заменя с „30 участъкови зъболекари III—I ст.“

В „7. Противомаларични станции“ микроскопистите от 60 се намаляват на 35, надзорителите на работници от 35 на 6, като съответно се намаляват и исканията за тях кредити.

В „8. Противотуберкулозни околийски диспансери“ в графата „Страница и номер по таблицата“ за милосърдните сестри-посетителки, фелдшери или самарянки се прибавя още „10—63“.

На стр. 18 в „9. Противовенерични диспансери“ поредният номер на милосърдни сестри или посетителки от 68 се поправя на 63.

В „11. Държавни аптеки“ исканият кредит за лаборантите II ст. се увеличава от 24.000 лв. на 48.000 лв.

На стр. 19 в „3. Свиленградска гранична здравна служба“ 1 машинист II категория става „1 машинист II категория или старши фелдшер“, като в графата „Страница и номер по таблицата над „10—61“ се прибавя „13—141“, в графата „месечна основна заплата“ след „2.400“ — „3.000“, в графата „годишна заплата едному“ след „28.800“ — „36.000“ и исканият кредит от 28.800 лв. се увеличава на 36.000 лв.

На стр. 21 в „3. Видин — за 200 легла“ поредният номер на началниците на отделения в лечебно заведение от 30 се поправя на 23.

На стр. 24 в „9. Русе — за 430 легла“ номерът по таблицата на работниците от 69 се поправя на 99.

На стр. 25 в „11. София — за 350 легла“ вместо „1 машинен техник III—I ст.“ става „1 техник машинен III—I ст.“

На стр. 27 в „16. Шумен — за 250 легла“ 3. Старши лекари за учеб. зав. В. Х. И. отделения става „3. Старши лекари в учеб. зав. В. Х. Г. отделения“.

На стр. 28 в „18. Скопие — за 400 легла“ след „1 техник машинен“ се прибавя „III—I ст.“; в „19. Ксанти — за 160 легла“ поредният номер на майстора (готвач) от 51 се поправя на 53.

На стр. 29 в „3. Дупница — за 130 легла“ номерът по таблицата на прислужниците I категория от 7 се поправя на 97.

На стр. 30 в „7. Кюстендил — за 110 легла“ поредният номер на таблицата за лаборанта от 40 се поправя на 45 и месечната му заплата от 1.900 лв. се поправя на 2.000—2.600“.

На стр. 32 в „15. Устово — за 80 легла“ номерът на таблицата за старши лекар от 11 се поправя на 21.

На стр. 33 в „18. Елхово — за 50 легла“ страницата по таблицата за акушерката от 1 се поправя на 7.

На стр. 35 в „25. Велес — за 50 легла“ номерът по таблицата за управител-лекар от 20 се поправя на 29; в „26. Куманово — за 80 легла“ номерът по таблицата за младшия лекар от 21 се поправя на 18; в „28. Пирот — за 100 легла“ страницата по таблицата за управител-лекар се поправя от 22 на 28.

На стр. 37, „34. Сер — за 80 легла“ се прибавя „35. Струмица — за 50 легла“ със следния щат:

1 Управ. лекар на II-ст. леч. заведение	28-29	6.200	74.400	74.400
1 младши л-р в лечебно заведение	21-18	4.600	55.200	55.200
1 фармацевт или пом. а-р III-I ст.	7-4 и 5	4.600-5.600	55.200-67.200	38.400
1 домакин на II-ст. леч. заведение	27-12	3.000	36.000	36.000
1 обеззаразител	27-1	2.000	24.000	24.000
2 милосърдни сестри	10-63	2.800	33.600	67.200
4 болногледачи	7-13	1.900	22.800	91.200
1 майстор (готвач)	9-53	2.600	31.200	31.200
1 писар	11-82	2.300	27.600	27.600
1 перачка	10-80	1.800	21.600	21.600
2 прислужници I кат.	11-97	1.800	21.600	43.200
16				510.000

На стр. 40 номерът по таблицата за прислужниците в „28. Нова Загора — за 30 легла“ от 07 се поправя на 97.

На стр. 41 в края се прибавя:

„37. Новиградец — за 10 легла“ със следния щат:

— Участъковият лекар е и болничен лекар	—	—	—	—
1 домакин III-ст. лечебно заведение	27-11	2.600	31.200	31.200
1 милосърдна сестра или самарянка	10-63 27-4	2.200-2.800	26.400-33.600	26.400
1 болногледач	7-13	1.900	22.800	22.800
1 прислужник I кат.	11-97	1.800	21.600	21.600
4				102.000

„38. Червен бряг — за 10 легла.“

— Общинският лекар е и болничен лекар	—	—	—	—
1 домакин III-ст. лечебно заведение	27-11	2.600	31.200	31.200
1 милосърдна сестра	10-61	2.200	33.600	33.600
1 болногледач	7-13	1.900	22.800	22.800
1 прислужник I категория	11-97	1.800	21.600	21.600
4				109.200

На стр. 43, в „I. Княгиня Мария Луиза“ („Майчин дом“) — София — за 150 легла“, „1. лаборант II кат.“ става „1 лаборант II ст.“; „2. Санаториум“ се заличава и буквата „а“ пред „Царски детски санаториум“ се заменя с цифрата „2“.

На стр. 43 буквата „б“ пред „Санаториум Фердинанд I“ се заменя с цифрата „3“ и „3 лаборанти II—I ст.“ става „3 лаборанти II ст.“; буквата „в“ пред „Санаториум в Троян“ се заменя с цифрата 4.

На стр. 45, буквата „г“ пред „Морски детски санаториум“ се заменя с цифрата 5; буквата „д“ пред „Санаториум в Сурдулица“ се заменя с цифрата 6, като вместо „1 шофьор II ст.“ се предвижда „1 шофьор II—I ст.“ с месечна заплата 2600—3000; буквата „е“ пред „Санаториум в Кавата“ се заменя с цифрата 7.

На стр. 46 буквите „ж“, „з“, „и“, „к“, „л“ пред „Болница и детски санаториум в Пещера“, „Софийска болница за гърдоболни“, „Отделение за болни от кожна туберкулоза“, „Противораков център“ и „Подвижни болници за заразноболни“ се заменят съответно с цифрите „8, 9, 10, 11 и 12“.

Най-отдолу на тази страница се прибавя:

„13. Първокласна болница в София. (За частни болни лица.)“

1 Гл. инспектор на частните болници при Гл. д. м. з., който е управител-лекар	8-32	8.000	96.000	96.000
1 лекар-специалист	28-27	5.800	69.600	69.600
1 ст. милосърдна сестра	10-64	3.200	38.400	38.400
4 милосърдни сестри	10-63	2.800	33.600	134.400
2 акушерки	7-2	2.600	21.200	62.400
6 болногледачи	7-13	1.900	22.800	136.800
1 домакин I кат. III-I ст.	8-24	2.600	31.200	31.200
1 машинописец II—I ст.	10-57	2.400	28.800	28.800
1 майстор (готвач)	9-53	2.600	31.200	31.200
2 прислужници I категория	11-97	1.800	21.600	43.200
1 перачка	10-80	1.800	21.600	21.600
1 огняр	10-75	2.000	24.000	24.000
1 врагър	7-15	1.800	21.600	21.600
23				732.200

На стр. 47 букви „м“, „н“, „а“ и „б“ пред „Болница за душевно болни жени при гара Карлуково“, „Болница за душевно болни при гр. Бяла“, „Приют за душевно болни — Котел“ и „Приют за епилептици — Севлиево“ се заменят с цифрите 14, 15, 16, 17. Цифрата 3 пред „Приюти“ се заличава. Страницата по таблицата за домакина в Болницата за душевно болни жени при гара Карлуково от 17 се поправя на 27.

На стр. 48, букви „в“, „г“, „д“ и „е“ пред „Приют за малолетни деца — с. Генерал Николаев“, „Приют за малолетни деца — с. Церова кория“, Приют за малолетни деца — с. Вълчидръм“ и „Приют за хронично болни и недъгави чужденци“ се заменят съответно с цифрите 18, 19, 20 и 21.

На стр. 49, в „а“) минерална баня „Овча купел“ — София поредният номер по таблицата на техник машинен от 116 става на 126. На същата страница в „в) Минерална баня Княжево — София“ „1 прислужник II категория“ се заменя с „1 билетопроверител“ със съответната заплата.

На стр. 51 в „5. Минерална баня „Момин проход“, Ихтиманско, управителят-лекар вместо II степен става I степен, като месечната му заплата от 5.200 лв. се увеличава на 5.800; „пазач“ става „1 перач“.

В „6. Минерални бани при с. Наречен, Асеновградско“ вместо „Участъковият лекар е и управител“ става „1 управител-лекар на I ст. минерална баня“ със страница и номер по таблицата 27—20, месечна заплата 5.800 лв.

На стр. 52 в „7. Хасковски минерални бани при с. Брестово“ номерът по таблицата за пазача от 17 се поправя на 77.

На стр. 53 номерът по таблицата за работника в „11. Минерални бани — Вранска баня“ от 97 се поправя на 99.

На стр. 54 в края се прибавя следната забележка: „При липса на кандидатки правоспособни сестри, на всяка предвидена длъжност милосърдна сестра може да се назначава самарянка с предви-

дената заплата по закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители, стр. 27—4 — 2.200 лв. месечно или 26.400 лв. годишно.“

Председателстващ Димитър Пешев: По § 1 е постъпило предложение от народния представител г-н Никола Василев, който предлага: да се възстанови съкратеният по бюджетопоекта за 1943 г. болничен лекар в Трънската здравна климатическа станция, стр. 43, т. 8, като се предвиди 1 управител-лекар на III-ст. лечебно заведение — 28/28 — 5.800 лв. основна месечна заплата — 69.600 лв. годишна заплата, като необходимата сума се вземе от повишението, без изменение на общата цифра на бюджетопоекта, като се направят и съответните поправки. С това предложение г-н министърът на финансите и г-н министърът на вътрешните работи са съгласни. Ще го поставя на гласуване.

Които г-да народни представители приемат предложението на г-н Никола Василев, с което са съгласни г-да министрите на финансите и на вътрешните работи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г-да народни представители приемат § 1 с измененията и допълненията, направени от комисията в обяснителната таблица към него, и с предложението на г-н Никола Василев, което току-що бе прието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 2)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 3)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 4)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 5)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 6)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 7)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 8)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 9)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 10)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 11)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 12)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 13)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 14)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 15)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 16)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 17)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 18)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 19)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 20)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 21)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 22)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 23)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 24)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 25)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 26)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 27)

В текста на този параграф комисията замени думата „болничните“ с думата „биологичните“.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 28)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 29)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 30)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 31)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 32)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 33)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 34)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 35)
В текста на този параграф след думата „превоз“ се прибавя думата „на“.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 35, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 36)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 37)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 38)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 39)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 40)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 41)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 42)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 43)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 43, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 44)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 45)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 46)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 47)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 48)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 49)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете § 50)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 50, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това бюджетопроектът за разходите по Министерството на вътрешните работи и народното здраве — Главна дирекция на народното здраве — за 1943 бюджетна година е приет окончателно.

Минаваме към буква „в“ от точка първа на дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Лазар Попов: (Чете заглавието и § 1*)

*) За текста на параграфите виж бюджетопроектите, приложени в края на 25. заседание.

В обяснителната таблица към този параграф комисията направи следните промени:

На стр. 13 в „Станция за изпитване материали“ размести местата на техника и машинописеца един вместо друг.

На стр. 14 в „Материално-домакинска служба“ номерът по таблицата на експедитора от 26 поправи на 25.

На стр. 15 вместо „Дирекция на архитектурни строежи“ става „Дирекция на архитектурните строежи“; пред „Отделение проектиране и строежи“ се поставя цифрата „1“, а пред „Отделение контрола“ се поставя цифрата „2“.

На стр. 17 пред „Отдел електрификация и индустриални заведения“ се поставя „III“, а пред „Отделение автомобилни съобщения“ — „IV“, като номерът по таблицата на главните инспектори от 29 се поправя на 24.

В „Служба пътнически превоз“ се предвижда „1 главен техник“ — 13-137 с месечна заплата 4.000 лв., и техниците от 2 се намаляват на 1.

На стр. 18 пред „Отдел временна трудова повинност“ се поставя „V“.

На стр. 19 в „4. Държавно средно техническо училище във Варна“ прислужниците от 6 се намаляват на 5.

От стр. 20 до края в обяснителната таблица след думите: районен инженер, районен архитект, районен стр. инженер по общ. технически служби, районен машинен или електроинженер и районен електроинженер е прибавя III—I ст.

В областните инженерства в Битоля, Бургас, Враца, Ксанти, Русе, Скопие и Ст.-Загора в „Служба автомобилни съобщения“ „машинен инженер III—I ст.“ става „районен машинен инженер III—I ст.“, като страницата и номерът по таблицата стават 67-17 с месечна заплата 6.200-7.200 лв.

На стр. 20 в областното инженерство Битоля, в „Общи служби“, след „районен строителен инженер“ се прибавят думите „по общ. техн. служби III—I ст.“

На стр. 23 в „Служба архитектурна“ се предвижда „1 районен инженер по общ. технически служби III—I ст.“ със съответната заплата.

На стр. 23 в служба „Архитектурна“ в околийското инженерство — Драма, вместо „1 старши надзирател II—I ст.“ става „1 строителен надзирател II—I ст.“

На стр. 27 в „Служба автомобилни съобщения“ се предвижда „1 районен машинен инженер III—I ст.“ със съответната заплата по таблицата и „2 машинен инженер III—I ст.“ става „1 машинен инженер III—I ст.“

На стр. 28 в „Служба автомобилни съобщения“ се предвижда „1 районен машинен инженер III—I ст.“ със съответната заплата по таблицата, а машинните инженери от 2 се намаляват на 1.

На стр. 33 в „Служба автомобилни съобщения“ се предвижда „1 районен машинен инженер III—I ст.“ със съответната заплата по таблицата, а двамата машинни инженери се намаляват на един.

След „Служба архитектурна“ пред „1 техник III—I ст.“ се прибавя заглавието „Служба регулации“.

На стр. 36 в „Служба електрификации и индустриални заведения“ „1 машинен или електротехник III—I ст.“ става „2 машинни или електротехници III—I ст.“, като съответно се увеличава и исканият за тях кредит.

В „Служба автомобилни съобщения“ се предвижда „1 районен машинен инженер III—I ст.“ със съответната заплата по таблицата, а машинните инженери от 2 се намаляват на 1.

На стр. 38, в „III. Временна трудова повинност“ помощник-началниците и завеждащи домакинството — трудови офицери — от 13 се намаляват на 12.

В „По щат, обявен с заповед от министъра на обществените сгради, пътищата и благоустройството“ стажантите-техници със средно образование от 5 се намаляват с 3.

Председателстващ Димитър Пешев: Които г-да народни представители приемат § 1 с измененията и допълненията, направени от комисията в обяснителната таблица към него, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 2)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 3)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 4)

В текста на този параграф пред думата „автомобили“ се прибавя думата „собствени“.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 5)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 6)

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 7)

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 44)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 45)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 46)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 47)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 48)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 49)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 50)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 50, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 51)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 51, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 52)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 52, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 53)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 53, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 54)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 55)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 56)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 57)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 58)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 59)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 59, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 60)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 61)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 62)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 63)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете § 64)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 64, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Лазар Попов: (Чете забележката след § 65)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат забележката, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Никола Мушанов: Г-н министре! Напоследък чувам, че има големи неуредици на Софийската гара относно превоза на пътниците от гарата до града. Тъжно става на човека, когато помисли за това, че в 11—12 ч. вечерта хора — жени, деца — не могат да отидат от гарата до града поради това, че трамвайните коли са недостатъчни. Големи въпроси се разискваха тук, а чудно е, че малките не можем да уредим. Онзи ден например хора, които идват от новите земи, ми разправят, че на гарата жени и деца стоели с часове и не могли да си отидат по домовете. Направи ми тъжно впечатление фактът, че един италиански народен представител, който пристигнал онзи ден на Софийската гара, стоял 4 часа на гарата, понеже не могъл да намери някакво превозно средство, с което да отиде до града. Това е една неуредица, която прави тъжно впечатление. Понеже влаковете не могат да се движат редовно и понякога пристигат във време, когато дори няма трамвай, не може ли да се нареди, някои трамвайни коли или даже автомобили да дежурят на гарата за такива случаи?

Ще моля да вземете пред вид това и да наредите потребното, защото действително е скандал да не може от гарата до града да отиде даже един чужденец, народен представител, поради това, че няма превозни средства. Исках да ви обърна внимание по този въпрос, който е належащо да бъде уреден по-скоро.

Председателствуващ Димитър Пешев: Г-н министърът ще си вземе бележка.

Бюджетът за разходите по Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1943 бюджетна година е окончателно приет. (Ръкоплескания. Г-н министърът благодари на народното представителство със ставане на крака и с поклони)

Минаваме на точка втора от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за приходите на държавата за 1943 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да докладва бюджетопоекта.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете заглавието и § 1*)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат заглавието и § 1 на бюджетопоекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 2)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 3)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 4)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 5)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 6)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 7)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 8)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 9)

Председателствуващ Димитър Пешев: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 10)

* За текста на параграфите виж бюджетопоекта, приложен в края на 25. заседание.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 29,
моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 133)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 133, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 134)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 134, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 135)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 135, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 136)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 136, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете)

§ 137. От разни непредвидени — 1.290.000.000 лв.
Комисията увеличи прихода по този параграф на 1.292.042.416 лв.

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 137, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 138)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 138, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 139)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 139, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 140)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 140, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 141)

По този параграф приход не се предвижда. (Чете § 142)

По този параграф приход не се предвижда. (Чете § 143)

По този параграф приход не се предвижда. (Чете § 144)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 144, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: (Чете § 145)

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат § 145, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Петър Шишков: Всички приходи 21.716.500.000 лв.

Председателстваващ Димитър Пешев: С това бюджетопроектът за приходите на държавата е окончателно приет.

Минаваме на следната точка, трета, от днешния ред:

Второ четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1943 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да докладва.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„ЗАКОН

за бюджета на държавата за 1943 бюджетна година.

Чл. 1. Разрешава се на министрите да произвеждат, съгласно с законите на държавата, през 1943 бюджетна година, разходите, показани в таблиците към настоящия закон, за 21.716.500.000 лв., а именно:

	Редовни разходи	Извънр. разходи	Всичко лева
1. По Върховното правителство	195.000.000	—	195.000.000
2. „ Държавните дългове	2.934.800.000	5.200.000	2.940.000.000
3. „ Върховната и областните сметни палати	42.335.000	—	42.335.000
4. „ Министерството на външн. работи и на изповеданията:			
а) Министерството	126.480.000	—	126.480.000
б) Българска православна църква	164.530.000	—	164.530.000
5. „ Министерството на вътр. работи и народното здраве:			
а) Администрация и полиция	1.242.380.000	8.000.000	1.250.380.000
б) Главна дирекция на народното здраве	619.900.000	54.500.000	674.400.000
6. „ Министерството на народното просвещение	1.971.600.000	—	1.971.600.000
7. „ Министерството на финансите	549.800.000	400.200.000	950.000.000
8. „ Министерството на правосъдието	349.260.000	—	349.260.000
9. „ Министерството на войната	7.267.200.000	1.588.800.000	8.856.000.000
10. „ Министерството на търговията, промишлеността и труда	241.000.000	—	241.000.000
11. „ Министерството на земеделието и държавните имоти	1.566.500.000	—	1.566.500.000
12. „ Министерството на обществените сгради, пътищата и			
благоустройството	529.600.000	45.000.000	574.600.000
13. „ Министерството на железниците, пощите и телеграфи-			
те — Главна дирекция на пощите, телеграфите и			
телефоните	590.000.000	112.500.000	702.500.000
14. За процентно възнаграждение за посъпване на живота и			
месечно възнаграждение за деца, включително и за			
тия при народните театри и духовните семинарии —			
София и Пловдив	1.111.915.000	—	1.111.915.000
Кредитът по точка 14 се разпределя по министерства			
и дирекции, според нуждите им, от Министерския			
съвет, по доклад на министъра на финансите, и съ-			
гласно това разпределение се усилват съответните			
кредити за заплати.			
Всичко . .	19.502.300.000	2.214.200.000	21.716.500.000

Председателстваващ Димитър Пешев: Които приемат заглавието и чл. I от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„Чл. 2. За покриване разходите по чл. 1 от настоящия закон министрите се задължават да събират, според законите на държавата, през 1943 бюджетна година, приходите, показани в таблицата към настоящия закон, на сума 21.716.500.000, а именно;

л е в а	
1. Преки данъци	3.195.000.000
2. Косвени данъци:	
а) от митниците	2.262.100.000
б) от акцизите	6.066.000.000
в) от такси и берии	210.000.000
г) от гербов налог	950.000.000
3. Глоби и конфискации	220.000.000
4. Държавни привилегии (монополи)	500.000.000
5. Приходи от сключени бюджети	172.000.000
6. Приходи от държавни предприятия:	
а) от държавните мини	50.000.000
б) от железниците и пристанищата	180.456.584
в) от пощите, телеграфите и телефоните	648.200.000
г) от Държавната печатница	65.000.000
д) от Държавната лотария	60.000.000
е) от минерални бани и извори	22.000.000
ж) от държавните гори	230.000.000
7. Приходи за заплати на учителите, на селските участъкови медицински лекари и др.	953.500.000
8. Разни административни и други приходи	4.086.112.416
9. Извънредни приходи	1.510.000.000
10. От заеми	5.200.000
11. Приходи от нетрансферираните суми по службата на външните държавни заеми	330.931.000
Всичко	21.716.500.000

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„Чл. 3. Остават в сила и действие и през 1943 бюджетна година: а) постановленията на чл. 11 от закона за бюджета на държавата за 1941 бюджетна година;

б) постановленията на членове 11 и 18 от закона за допълнителния бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1941 бюджетна година („Държавен вестник“, брой 116, от 30 май 1941 г.) и чл. 10 от закона за допълнителния бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1941 бюджетна година („Държавен вестник“, брой 154, от 17 юли 1941 г.).“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„Чл. 4. Таксите, които епархийските духовни съвети събират в полза на държавното съкровище, съгласно алинея четвърта на чл. 39 от закона за бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година, от 1 януари 1943 г. остават в полза на епархийните каси.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„Чл. 5. Командированите свещеници в освободените през 1941 г. земи, когато командировките им в тези земи траят повече от 45 дни, получават временно процентно увеличение на заплатите си и временно допълнително възнаграждение за семейно положение каквото получават постоянните служители в тези земи („Държавен вестник“, брой 199, от 9 септември 1941 г.), а на командированите в Беломорската област се плащат и порционни и квартирни пари по чл. 2 от закона за облекчение материалното положение на държавните, общинските и други служители в царството („Държавен вестник“, брой 145, от 6 юли 1942 г.) и възнаграждението по чл. 3 от същия закон, ако съпругата и децата живеят с тях в Беломорската област.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: (Чете)

„Чл. 6. Предвидените в бюджетите на всички министерства, дирекции и фондове, включително и автономните учреждения (банки, мини, общини и други), архитектурни служби са подчинени в техническо отношение на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството — Дирекция за архитектурни строежи.

Проектите и поемните книжа за всички архитектурни строежи, изхождащи от тези служби, с изключение на строежите по Министерството на войната и тези по Главната дирекция на железниците и пристанищата, подлежат на одобрение от Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Техническите служители при горните служби се назначават и уволняват от Министерството на обществените сгради, пътищата и

Подпредседател: ДИМИТЪР ПЕШЕВ

благоустройството, по предложение на съответните министерства, с изключение на тези по Министерството на войната и Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: Нов чл. 7. (Чете)

„Чл. 7. Веществените разходи за издръжка на общинските гимназии, които от 1 януари 1943 г. стават държавни, както и задълженията на общините по заемите за тия общински гимназии, остават и занапред в тежест на съответните общини.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: Нов чл. 8. (Чете)

„Чл. 8. Горските стражари, надзирателите по стопанисването на горите, старшите горски стражари или приравнените към тях служители, които са били на служба към 31 декември 1942 г. при общинските и други обществени учреждения, се считат преназначени на държавна служба и получават заплатата и други лични възнаграждения от 1 януари 1943 г. по бюджета на държавата.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Стамо Колчев: Чл. 7 става чл. 9. (Чете)

„Чл. 9. Постановленията на членове 3, 4, 5, 6 и 7 от този закон остават в сила и действие до отменението им с закон.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това законопроектът за бюджета на държавата за 1943 бюджетна година е окончателно приет.

Г-да народни представители! Дневният ред е изчерпан.

Моля да се съгласите да вдигнем заседанието. За следното заседание, утре, 15 януари, 15 ч., в съгласие с правителството, ви предлагам следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите по разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година.

2. Второ четене на законопроекта за бюджета на разните фондове на държавата за 1943 бюджетна година.

3. Второ четене на законопроекта за изплащане от държавата 2.500.000 лв. на акционерно дружество „Гебриодер Бюлер & Ко“ — Виена.

Първо четене на законопроектите:

4. За бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1943 бюджетна година.

5. За изменение и допълнение на закона за финансово облекчение и заздравяване на общините.

6. За изменение и допълнение на наредбата за професионалните сдружения на държавните служители.

Които г-да народни представители приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварям заседанието.

(Затворено в 20 ч. 27 м.)

Секретар: АТАНАС ЦВЕТКОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ